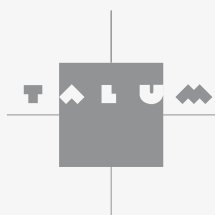
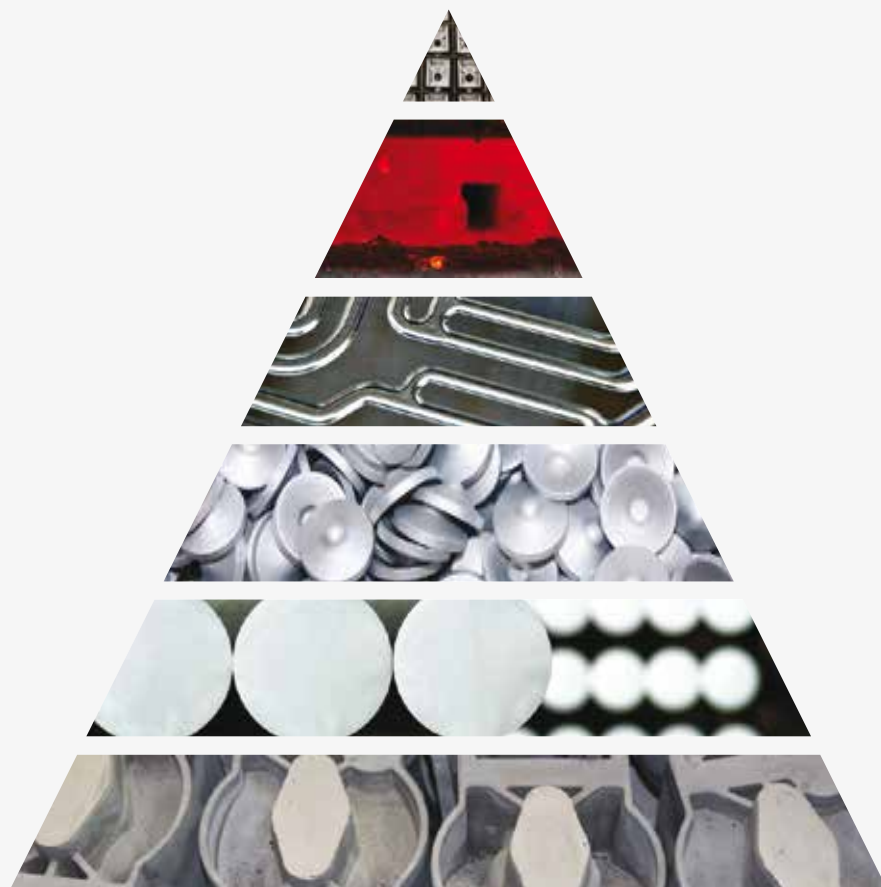


ALUMINIJ

Časopis družbe Talum d. d. Kidričevo

12

DECEMBER 2018



Vesel božič in srečno novo leto 2019

Iz vsebine



- 4** V slovo 2018 in pozdrav 2019
- 5** Pregled naših skupnih dosežkov v letu 2018
- 9** Razvoj kompetenc za digitalno preobrazbo podjetja
- 11** Nova transformatorska postaja TP11 Rondelice
- 13** Zaključek poslovnega leta
Združen inšpekcijski nadzor
- 14** 25 let Programa Storal
- 15** Sonček
- 16** 64 let odprtosti, prilagajanja, zaupanja in razvoja
- 18** 2. RR dan v Talumu
- 19** Slovo od sodelavca in prijatelja
- 20** Zlati metulji
- 23** Zaposlitvene priložnosti za mlade
- 24** Uživajte v zasluženem pokoju
Obeležili 70. obletnico
- 25** Prva pomoč v proizvodnji in na gradbišču
- 26** Mesec požarne varnosti
- 27** Talumova ugankarska dogodivščina
- 28** Ivan Cankar v besedi in na sliki
- 29** Božičkovanje 2018
- 30** Dober pogovor nam daje moč
- 31** Movember
- 32** Sreča je!
- 34** Bogastvo izbire
- 35** Križanka

Naslovnica: Talumova voščilnica 2019

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d. Kidričevo, Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Aleksandra Jelusič, glavna urednica, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Mateja Hergula Knežević, članice, ter Gregor Jurko, član.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Prelom, priprava za tisk in tisk: Tiskarna Ekart, d. o. o.



luminij bo dvomesečnik

ALEKSANDRA JELUŠIČ
GLAVNA UREDNICA

Mesec december je tako osebno kot tudi na ravni podjetja mesec, ko vrednotimo prehojeno pot, delamo obračun s starim in načrtujemo novo. Novo ne bi bilo novo in drugačno, če ne bi česa spremenili ali pa vsaj razmišljali o tem, da bi nekaj naredili drugače, kot smo vajeni. Že sam občutek, da imamo energijo in moč spreminjati svoje ustaljene poti, nam daje nov zagon. Kako dolgo bo ta zagon trajal, je navadno odvisno od nas samih. Lahko gre za spodleteli poskus ali pa za vztrajnost, ki vodi v spremembo. Kadar se postavimo na raven podjetja, so spremembe skrbno načrtovane in navadno se zanje odločimo z namenom, da dosežemo še boljše rezultate oziroma nekaj spremenimo na bolje.

Tako smo se tudi v uredništvu časopisa Aluminij v posvetovanju z upravo in upoštevaje vaše predloge, odločili, da časopis ne bo več mesečnik, temveč ga bomo izdajali vsaka dva meseca. Na ta način bodo vsebine še bolj zgoščene, vi, dragi sodelavci, ki časopis soustvarjate, pa boste imeli več časa za razmislek in pripravo kakovostnih vsebin, s katerimi seznanjamo zaposlene o dogodkih, spremembah, rezultatih in dosežkih našega skupnega dela.

December je tudi čas voščil, ko sebi in drugim zaželimo najboljše. Da se ne bi ujeli v rutinirana voščila, vam tokrat voščimo nekoliko drugače. Naj bo to z besedami nekdanjega predsednika Urugvaja Josėja Mujice. Zdi se, da je v nekaj stavkih zajel bistvo življenja in s tem tudi praznikov:

»Vsak dan si izmišljujemo nove potrebe in teh je že cela gora. Nove in nove potrebe človeka prisilijo, da ves čas kupuje in odmetava. Kupuje in odmetava. S tem ko kupujemo, ne upravljamo svojega denarja, temveč upravljamo svoj dragoceni čas. Upravljamo svoje življenje. Ko jaz kupim nekaj ali ko vi kupite nekaj, to nekaj plačate z denarjem. Ta denar ste morali zaslužiti tako, da ste porabili minute, ure in leta svojega življenja. Ne pozabite pa, da svojega življenja ne morete kupiti, kajti življenje vam je skrbno odmerjeno.«

Če želite spremeniti svet na bolje, dragocene minute, ure in leta poklonite svojim dragim.





V slovo 2018 in pozdrav 2019

FOTO: NATAŠA VODUŠEK FRAS

Spoštovane sodelavke in sodelavci,

hvala za vaš prispevek v letu 2018, ki bo nedvomno pustilo sledi. S številnimi novimi izzivi smo se soočali letos in prepričan sem, da smo se iz izrazite nepredvidljivosti poslovnega okolja tudi marsikaj naučili.

Edina stalnica, ki si jo lahko obetamo v prihodnje, so hitre spremembe in nujnost še hitrejšega prilagajanja nanje. Pripravljenost spreminjati se, se hitro prilagajati razmeram na trgu in zaupati v naše odločitve bodo ključne tako v prihajajočem letu 2019 kot tudi v letih po tem. Na to moramo biti pripravljeni, saj si lahko obetamo še bolj nepredvidljive okoliščine, ki jih bo dodatno otežilo ohlajanje svetovnega gospodarstva. Vse to imejmo v mislih, ravnajmo strpno in preudarno, z vso odgovornostjo do svojega dela in poslovnih rezultatov.

Želim vam lepe praznične dni in vse dobro v letu 2019!

Marko Drobnič, univ. dipl. kem.
predsednik uprave

Brez surovinskih šokov

Vsem sodelavkam in sodelavcem se zahvaljujem za delo v letu 2018 in z vsemi najboljšimi željami za vse nas pričakujem novo leto 2019. Predvsem si želim, da nas vseh skupaj v letu 2019 ne bi pretresali surovinski šoki.

Preživite lepe praznike, v družbi tistih, ki jih imate radi. Srečno 2019!

dr. Zlatko Čuš
član uprave

Drage talumovke in talumovci,

zahvaljujem se vam za vztrajnost v letu 2018. Brez vztrajnosti in sodelovanja prav vsakega izmed vas bi bili izzivi poslovnega okolja težko premostljivi.

Želim si, da bi nas vztrajnost in zavzetost skupaj z drugimi našimi vrednotami vodili tudi v letu 2019. Zanj vam iz srca želim še zdravja, zadovoljstva in razumevanja.

Daniel Lačen, univ. dipl. ekon.
član uprave

Pregled naših skupnih dosežkov v letu 2018

NATAŠA VODUŠEK FRAS

FOTO: ARHIV TALUMA

Zaključek leta je priložnost, da se spomnimo dosežkov, ki so nas najbolj zaznamovali. Leto je bilo, zlasti pri surovinah, izredno nepredvidljivo, zato so naši dosežki še toliko pomembnejši. Vseh zaradi odmerjenega prostora v časopisu ne bomo mogli naštetih, zato navedimo le tiste najvidnejše v posameznih delovnih okoljih.

PE Aluminij

V poslovni enoti Aluminij smo v začetku februarja zabeležili 30 let obratovanja elektrolize C in z njo povezane proizvodnje anodnih blokov. Elektroliza C s tehnologijo AP18 še vedno spada med najučinkovitejše tehnologije na svetu. V elektrolizi smo od začetka obratovanja proizvedli več kot 1,8 milijona ton aluminija. V proizvodnji anod smo zelo dejavni na zunanjem tržišču, kjer uspešno zapolnjujemo proste proizvodne kapacitete. Letos smo uspešno vzpostavili rezervni računalniški sistem v hali C in zamenjali streho na hali C2. Za inovacijo Integracija naprednih in situ meritev pri proizvodnji primarnega aluminija smo prejeli srebrno priznanje Štajerske gospodarske zbornice. V okviru Life Learning Academie smo prejeli priznanji mentor in referenca za usmerjanje študenta, ki je med praktičnim usposabljanjem v Talumu zasnoval rešitev za merjenje nivoja taline na tehnološkem vozilu za transport tekočega aluminija. Projekt je bil za najboljšega izbran tudi v okviru Tehniškega posvetovanja vzdrževalcev Slovenije.

PE Livarna

V poslovni enoti Livarna smo izvedli optimizacijo in modernizacijo proizvodnih zmogljivosti. Vgradili smo dodatno homogenizacijsko peč in novo avtomatsko ultrazvočno napravo za kontrolo drogov, ki nam omogoča proizvodnjo drogov s posebnimi zahtevami za avtomobilsko industrijo. Za upravljanje ultrazvočne naprave smo pridobili ustrezna znanja v zunanji ustanovi in usposobili sodelavce za vodenje procesa ter tako pridobili certifikat za izvajanje kontrole. Modernizirali smo proizvodno linijo za hlajenje in zlaganje hlebčkov; delo zlaganja danes opravljata robota. Generalno smo obnovili peči S2 in S3 ter izvedli remont in obnovo obzidave jaška na peči T4.

PE Rondelice

V poslovni enoti Rondelice bomo letos proizvedli in prodali več kot 39.000 ton rondelic, kar je 9 odstotkov več kot leto prej. Ostajamo največji proizvajalec rondelic v Evropi in povečujemo prodajo na novih tr-





gih. Redno jih izvažamo v severno Afriko in Južno Ameriko ter v Veliko Britanijo. Razvijamo tudi nove zlitine za rondelice za doze. V letošnjem letu bomo prodali več kot 7.000 ton legiranih rondelic. Začeli smo proizvajati trak širine 270 mm, iz katerega že izsekujemo rondelice s premeri od 225 do 250 mm. Novo orodje za izsekovanje rondelic iz traku širine 270 mm smo razvili s sodelavci iz naše odvisne družbe Talum Servis in inženiring. Zaključili smo pomembne investicijske projekte: zamenjali smo rotirajoče škarje na liniji za ozki trak 2, nabavili nov mostni žerjav in posodobili krmilje na žarilnih pečeh. Z nakupom visokoregalnega vilicarja smo odpravili ozko grlo pri odpremi rondelic. Strateški projekt Rondelice 45.000 ton, s katerim bomo povečali proizvodne zmogljivosti za dodatnih 20 odstotkov, je v polnem teku.

PE Ulitki

V poslovni enoti Ulitki bomo v letu 2018 dosegli prodajo 30 milijonov evrov, kar je 25 odstotkov več kot v preteklem letu. Rast dejavnosti je posledica povečane prodaje vodilnima kupcema Bosch in KTM, naše ulitke pa smo po uspešnem razvoju in industrializaciji začeli odpremljati tudi novim kupcem. Povečana proizvodnja je posledica intenzivnih vlaganj v obstoječe (robotizacija livnih strojev) in nove proizvodne kapacitete (robotski celici za finalizacijo vilic za KTM in THK, robotski celici za mehansko obdelavo pesta za KTM in THK, nizkotlačna livna stroja LPM, visokotlačni livni stroj Buhler, talilni peči Marconi itd.). Letos smo izvedli tehnični prevzem novega objekta za mehansko obdelavo in uredili poslovne prostore za strokovne službe (vzdrževanje, razvoj, komerciala, kakovost, logistika). Tako pri obstoječih kot pri novih kupcih (Samsung, Scania, Wabco, THK, BMW, Vibracoustic, ABB itd.) smo bili to leto nominirani za številne nove projekte, ki so v fazi razvoja oziroma uvajanja v serijsko proizvodnjo. V razvoj livarstva ulitkov so še posebej aktivno vključeni sodelavci iz družbe Talum Servis in inženiring (strojogradnja, avtomatizacija, orodjarna) in iz kadrovske službe, saj se nam je v zadnjem času pridružilo več kot 100 novih sodelavcev. Družba Talum Ulitki se je z intenzivno rastjo v zadnjih letih uvrstila med štiri največje livarje v Sloveniji, vzpostavljena infrastruktura, rast kompetenc na strokovnem in operativnem področju ter kakovosten portfelj izdelkov in kupcev pa predstavljajo velik potencial za uspešen dvig obsega in dodane vrednosti dejavnosti tudi v prihodnjih letih.

PE Upravljanje z energijo

V poslovni enoti Upravljanje z energijo smo se letos ukvarjali z izvedbo projektov posodobitve ključne infrastrukture na področju električne energije, in sicer z izgradnjo dveh transformatorskih postaj za program visokotlačnega litja in rondelic, zamenjavo še zadnjega, več kot 60 let starega glavnega dovodnega transformatorja ter posodobitvijo krmilja in regulacije usmernikov za elektrolizo. Izvedli smo projekte celovite posodobitve sistema ogrevanja brez pare v skupini Talum, vzpostavili sistem spremljanja tehnoloških parametrov komprimiranega zraka neposredno pri odjemalcih, pripravili projekta za povečanje varnosti napajanja porabnikov z električno energijo v upravni zgradbi, kompresorjev in glavnih tehnoloških porabnikov v Stikalnici ter kritičnih porabnikov v družbi Talum Inštitut in PE Ulitki.

Talum Izparilniki

V družbi Talum Izparilniki smo v začetku leta usvojili celoten program uparjalnih plošč podjetja Vitrifrigo za kamperje avtodome in jahte. Začeli smo redno dobavljati konfekcionirane uparjalnike za Chrom & Cool, proizvajalca komercialnih hladilnih omar in pultov. Naši proizvodi so našli svoje mesto tudi pri proizvajalcu laboratorijskih globokoza-mrzovalnih in klimatskih komor. Povečujemo prodajo in višamo prodajno premijo z rastjo deleža prodaje dodelanih toplotnih prenosnikov. Z aktivnim upravljanjem novih internetnih strani nas kupci lažje najdejo in preverjajo. Maja smo se uspešno predstavili na sejmu naprednih tehnologij za izdelavo baterij za električna vozila Battery Show; na sejmu

smo predstavili rešitve hlajenja takih baterij z roll bond toplotnimi prenosniki. Tako smo začeli z aktivno prodajo na tem področju, vlagamo v razvoj in izdelavo prototipov in vzorcev. V proizvodnem procesu smo s pomočjo službe za informatiko uvedli nov STP, kar nam omogoča zanesljivost poslovanja in dosledno spremljanje proizvodnih podatkov.

Talum Servis in inženiring

V družbi Talum Servis in inženiring smo nabavili CNC stružnico in petosni CNC rezkalni stroj za izdelavo grafitnih elektrod. Izvajamo investicijske projekte in projekte investicijskega vzdrževanja oziroma vsaj sodelujemo pri veliki večini projektov, ki se izvajajo v skupini. Med našimi letošnjimi večjimi projekti so med drugim razvoj, montaža in zagon dveh robotskih celic s petimi roboti za čiščenje in mehansko obdelavo odlitka za THK skupaj s pripadajočimi orodji, samostojno projektiranje in izdelava prvega tlačnega livnega orodja za projekt Volkswagen Wuchtscheibe, razvoj, montaža in zagon linije s štirimi roboti za mehansko obdelavo oljne črpalke za Volkswagen skupaj s pripadajočimi orodji, dve robotski celici za litje ulitkov, montaža homogenizacijske peči Hertwich, generalni remont peči S2 in S3 ter obzidava jaška peči T4 z montažo linije za vodno hlajenje in zlaganje hlebčkov, projektiranje, izdelava in montaža konstrukcije in dela tehnološke opreme za proizvodno linijo tabularne glinice za Silkem.

Talum Inštitut

V družbi Talum Inštitut smo letos vzdrževali in širili obseg akreditiranih postopkov pri Slovenski akreditaciji. Pridobili smo akreditaciji za dve preskusni metodi na področju odpadnih vod in za tri referenčne metode na področju emisij v zrak. Ponovno je bilo pregledano tudi področje spektroskopske analitike aluminija in aluminij-silicijevih zlitin, s tem pa je naš inštitut ostal edini akreditirani laboratorij za tovrstne preiskave v Sloveniji. Za učinkovitejše in varne razklope vzorcev smo nabavili laboratorijsko mikrovalovno pečico in evaporator ter napravo za pripravo laboratorijsko čiste steklovine.

Vital

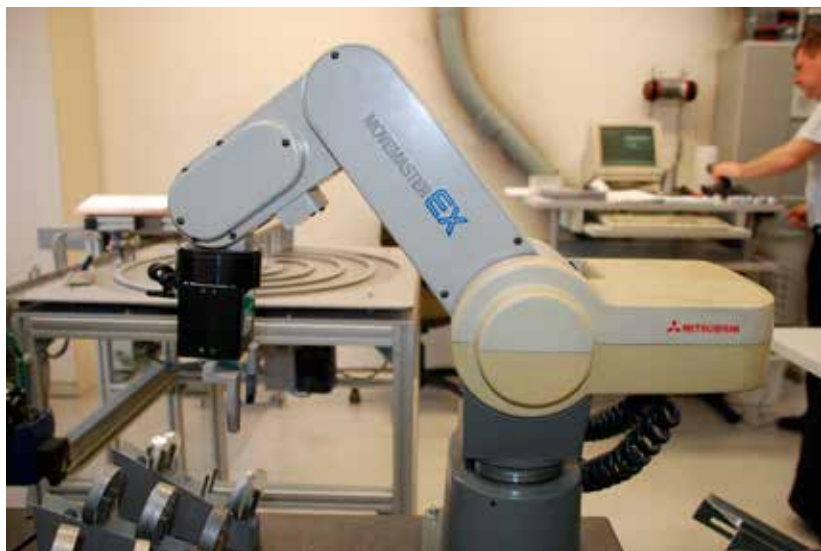
V družbi Vital uspešno dopolnjujemo ponudbo, ki jo zaokrožujejo tudi nastanitvene zmogljivosti. Naša lastna slaščičarna je vse bolj prepoznana, uspešno kulinarično zgodbo kreativnih idej restavracije Pan pa dopolnjuje Gostilna Ribič.

Ekotal

V družbi Ekotal nam je v letu 2018 uspelo realizirati vse zastavljene cilje. Uspešni smo bili na vseh področjih našega delovanja, predvsem pa na področju urejanja okolice, na katerem smo dobili prve naročnike tudi onstran meja Slovenije in drugod po Sloveniji. Za opravljanje tega dela smo dodatno modernizirali strojno opremo, kar nam omogoča permanentno rast na tem področju. Sodelovali smo tudi v prostovoljni akciji Očistimo občino Kidričevo.

Vargas-Al

V družbi Vargas-Al letos obeležujemo 25. obletnico delovanja. Ob tej priložnosti smo z Opernim večerom na Panorami omogočili nepozaben večer vsem ljubiteljem glasbe. V prazničnem letu smo sodelavci Vargas-Ala med drugim prejeli bronasti znak Civilne zaščite, pri odstranjevanju katastrofalnih posledic neurja, ki je junija zajelo Črnomelj, pa nesebično priskočili na pomoč. Z rednimi vajami se še naprej usposabljam za posredovanje v primeru izrednih dogodkov. Nadaljevali smo s posodobitvijo videonadzora v Industrijski coni Talum in posodobitvijo varnostno-nadzornega centra. Na področju fizično-tehničnega varovanja smo povečevali prihodke zunaj skupine Talum. Za ta namen smo pridobili licenco za prevoz in varovanje **gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk**.





Talumove strokovne službe

Tudi Talumove strokovne službe so s svojimi storitvami v letu 2018 podpirale izvedbo tekočih aktivnosti in projektov. S sodelovanjem vseh so uresničevale strategijo in cilje skupine Talum ter pomembno vplivale na doseganje poslovnih rezultatov.

Zaradi večjega povpraševanja po naših izdelkih in rasti proizvodnih zmogljivosti smo v minulem letu intenzivno zaposlovali. Več kot 1500 sodelavcev nas je že zaposlenih v skupini Talum. Za vse sodelavce in njihove družine smo pripravili 2. Talumov družinski dan in obeležili še dva jubileja. V okviru Zdravo Talum smo obeležili 20. ponovitev Talumovega dneva za zdravje, aktivnosti za otroke Rišemo in pišemo pa so letos postale polnoletne, saj smo jih pripravili že osemnajstič po vrsti. Uspešni smo bili na razpisu za projekt Naprej, ki je namenjen celoviti podpori podjetjem za obvladovanje in preprečevanje psihosocialnih tveganj. V Pacug smo pospremili 94 otrok naših zaposlenih. Za pritegnitev novih sodelavcev in promocijo poklicev v Talumu smo januarja uspešno izvedli 7. dan Praktičnega prikaza poklicev. Dokončana je bila digitalizacija časopisa Aluminij, ki je odtlej na voljo v Digitalni knjižnici Slovenije.



Uspešno smo izvedli prehod na novo izdajo standardov za sisteme vodenja ter prejeli certifikate za sistem kakovosti ISO 9001:2015, sistem kakovosti za avtomobilsko industrijo IATF 16949:2016 in sistem ravnanja z okoljem ISO 14001:2015. Uspešno smo prestali tudi presojo za sistem varnosti in zdravja pri delu po standardu OHSAS 18001. Med drugim smo se v minulem letu lotili razvoja informacijske infrastrukture na področju obvladovanja projektov, prenove projektne organiziranosti skupine Talum, priprave izhodišč za usposabljanje vodij projektov, prenove sistema Evidenca delovnega časa, avtomatizacije sistema za spremljanje pranja oblek. Prenovili smo multimedijske sejne sobe in postavili novo računalniško učilnico, v hali B pa uredili garderobne prostore.



Predstavili smo se na livarskem sejmu Euroguss in na najpomembnejšem sejmu naše industrije Aluminium. Uspešno smo se prijavi na javni razpis za sofinanciranje vzpostavitve kompetenčnih centrov za razvoj kadrov – projekt KoC MAT, študentom pravne in ekonomske fakultete smo predajali znanje in praktične izkušnje v okviru projekta Po kreativni poti do znanja, v okviru projekta ABS Network s partnerji razvijamo solarnotermično aktiviran fasadni panel. Prejeli smo zlato priznanje Štaterske gospodarske zbornice za inovacijski izziv za projekt Eco green Alu can in srebrno priznanje za inovacijo Integracija naprednih in situ meritev pri proizvodnji primarnega aluminija. Za inovacijo Eco green Alu can smo prejeli tudi posebno priznanje za potencialno inovacijo krožnega gospodarstva na Gospodarski zbornici Slovenije. Za 7. Dan inovativnosti, na katerem smo opomnili na pomen inovativnosti za nadaljnji razvoj skupine in nagradili inovativne dosežke, smo uporabili odlično kuliso naše hale B.



Če vseh aktivnosti in dosežkov, ki bi si to zaslužili, morda nismo vključili v to naštevaje, to še ne pomeni, da smo prezrli njihovo pomembnost. V izredno dinamičnem poslovnem okolju, kot je aluminijaska industrija, je pomen sodelovanja med vsemi poslovnimi enotami, družbami in strokovnimi službami še toliko večji. Dobri rezultati izhajajo iz našega skupnega dela. Prav vsak, ne glede na to, v katerem delovnem okolju dela in ustvarja, prispeva svoj del v mozaik Talumovih uspehov. ■

Razvoj kompetenc za digitalno preobrazbo podjetja

MIRKO VESELIČ
FOTO: PIXABAY

Uporaba digitalnih tehnologij brez aktivnega vključevanja vseh zaposlenih ne bo dosegla zelenih ciljev. Vemo, da moramo zaradi digitalizacije uvesti spremembe, se naučiti in razviti nove veščine in načine delovanja.

Če je bilo še do nedavnega eno od vprašanj na področju digitalne preobrazbe podjetij, ali gre za področje, ki je v domeni samo IT oddelkov, je danes jasno, da gre za strateško področje razvoja podjetja, na katero ključno vplivajo direktorji in vodje poslovnih procesov na vseh ravneh, ter da digitalna preobrazba vključuje vse vidike poslovanja in poslovnih procesov v podjetju. Zato se moramo posvetiti ključnemu področju pri uvedbi digitalizacije, kar predstavlja razvoj kompetenc zaposlenih z novo vlogo v procesih, ki so povezane z digitalnimi tehnologijami.

Poenotenje stališč vseh deležnikov v podjetju s pomočjo vodstvenih kompetenc

Korenita prevetritev obstoječega stanja na strateški, procesni in operativni ravni

Demontaža „silosov“ v podjetju in postavitve transferzalne organizacijske kulture



Temeljito poznavanje področij, na katerih delujemo, in soodvisnih področij v verigi

Razumevanje poslovne politike, strategije in vodenja njenega prilagajanja na različnih nivojih

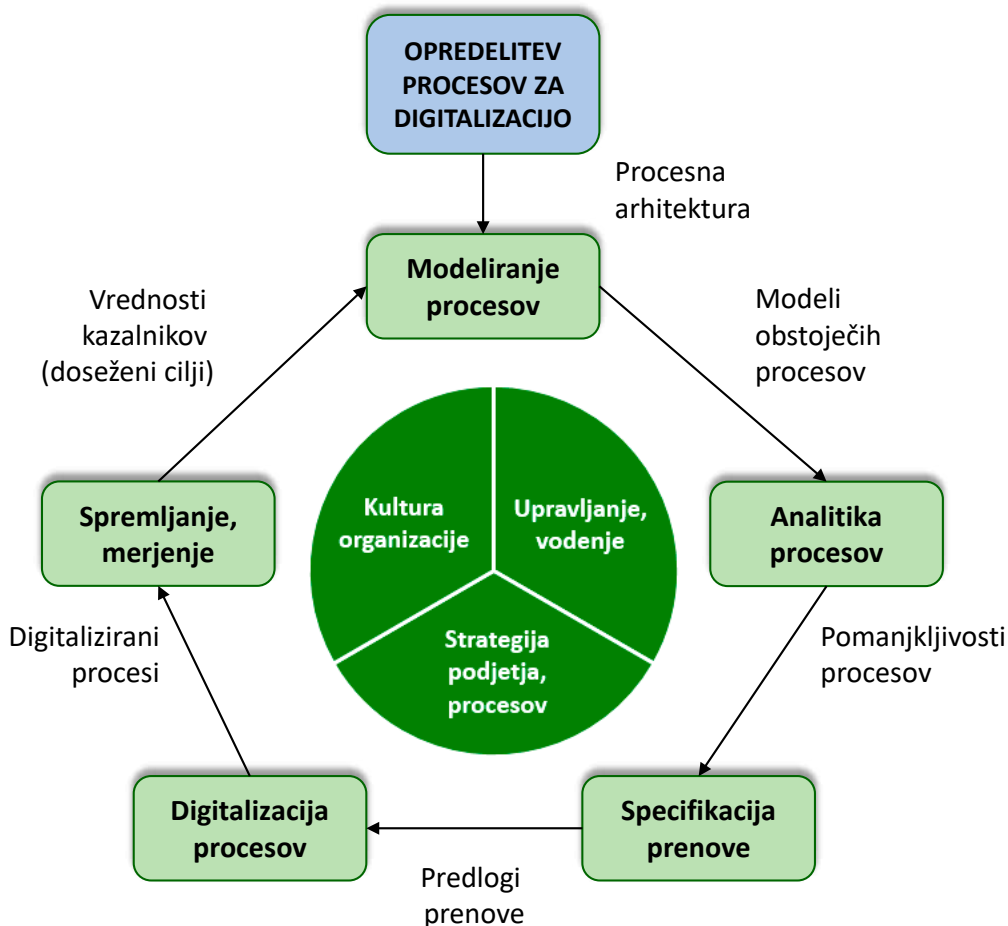
Razumevanje verige dodane vrednosti v procesih in razpolaganje z operativnimi izkušnjami

Shema: Znanja, kompetence in naloge za digitalno preobrazbo
Vir: Deloitte digital transformation

Pri vprašanjih, kaj vse je treba narediti v poslovnih procesih za digitalno preobrazbo, pogosto ni preprostega odgovora, lahko pa smernice strnemo:

- Digitalno transformacijo vodijo in usmerjajo trg, uporabnik, kupec (notranji, zunanji).
- Pri digitalizaciji moramo poleg tega, da uvedemo nove tehnologije, definirati širše poslovne cilje.

- Digitalizacija je velika priložnost za inovativna in razvojno naravnana delovna okolja, vendar so potrebni ustrezno usposobljeni kadri in strateške usmeritve vodstva ter proaktivno uvajanje sprememb.
- Gre za strateško področje razvoja podjetja. Vodje morajo razumeti tehnologijo in upravljati proces uvajanja digitalizacije.
- Je pripomoček in sredstvo, ki brez urejenih poslovnih ciljev, procesov in aktivnosti ne koristi, temveč lahko postane celo strošek ali ovira, ki povečuje porabo.
- Digitalna preobrazba in uspešnost podjetij ne temeljita samo na tehnoloških rešitvah, ampak na sposobnostih ljudi in organizacij, kako jih uporabljajo.
- Je priložnost za spremembo organizacijske kulture. Digitalna preobrazba gre z roko v roki z izboljšavo procesov, avtomatizacijo proizvodnje, povečanjem učinkovitosti ročnih delovnih mest, izboljšanjem ergonomije delovnih mest.



Shema: Opredelitev in načrtovanje procesov za digitalizacijo

Vir: BPM (www.youtube.com/watch?v=eNJ2zdP1BrA)

Pravi nosilci digitalne preobrazbe so torej vodje in strokovni sodelavci, ki poleg že obstoječih tehnologij lahko pričakujejo še večji pritisk na povečanje produktivnosti, prilagajanje na prihodnje delo, ki bo drugačno, še bolj avtomatizirano in bo uporabljalo vse že obstoječe tehnologije. Vodjem in strokovnim sodelavcem ni treba obvladovati vseh tehnologij, ampak morajo imeti sposobnost ugotoviti in artikulirati njihovo vrednost za prihodnost organizacije in prepoznati, s kakšnim namenom uvajamo uporabo digitalnih orodij.

Čeprav digitalizacijo povezujejo z uvajanjem sodobnih tehnoloških rešitev, predvsem računalniških sistemov in robotov, v proizvodne in nadzorne procese, je mnogo bolj pomemben vidik usposabljanja zaposlenih za kompetence prihodnosti. Toda kompetence prihodnosti ne obsegajo samo usposabljanja sodelavcev za delo z novimi digitalnimi tehnologijami, temveč je treba spremeniti sam način razmišljanja v podjetjih in ustvariti primerno kulturo, temelječo na sodobnih izzivih nenehnih sprememb.

Od podjetij se bo v prihodnosti zahtevalo vedno hitrejšo uvajanje sprememb in hitro testiranje rešitev, hitro in množično inoviranje, uporaba novih tehnologij ter voditeljstvo, ki uravnatežuje med zahtevami trga in sposobnostmi organizacije. ▣

Nova transformatorska postaja TP11 Rondelice

ZLATKO ŠIROVNIK
FOTO: ZLATKO ŠIROVNIK

V letu 2018 je bila v PE Upravljanje z energijo ena večjih investicij izgradnja nove transformatorske postaje (TP) 11 Rondelice. Nova TP, postavljena na južni strani proizvodnje rondelic (slika na str. 12), nadomešča zastarelo in tehnično neustrezno TP11 Rondelice/Izparilniki iz leta 1981.



Opis transformatorske postaje TP11 Rondelice

Po velikosti in moči spada nova TP11 med srednje velike transformatorske postaje, saj ima štiri transformatorje z močjo 1.600 kVA in je zazankana v 10 kV distribucijsko omrežje industrijske cone Talum. Postaja ima možnost dodatnega povečanja moči z vgraditvijo še dveh transformatorjev in ustrezno nizkonapetostno stikalno opremo. S tem je poleg kakovosti napajanja porabnikov z električno energijo zagotovljena tudi dolgoročna možnost priključevanja novih porabnikov v Rondelicah kot posledica razvoja in širitve proizvodnje na tej lokaciji.

Projektiranje TP11 Rondelice

Transformatorsko postajo (gradbeni in elektro del) smo začeli projektirati leta 2017, gradnjo objekta aprila 2018, za uporabo pa je pripravljena od konca avgusta. Pred tem je bilo treba prestaviti kabelske povezave glavnega napajanja TP in drugih porabnikov na trasi, kjer je bila predvidena gradnja nove transformatorske postaje. Veliko del smo izvedli v lastni režiji in z drugimi sodelavci iz Taluma.



Transformatorska postaja TP11 Rondelice

Vgradnja elektroenergetske opreme

Po končani gradnji je proizvajalec Schneider Electric začel vgrajevati nizkonapetostno elektroenergetske opremo, ki se je pokazala kot zelo zanesljiva že v nekaterih drugih transformatorskih postajah v Talumu (slika na str. 11). Sredjenapetostno opremo je proizvedlo in vgradilo podjetje ZPUE S.A. s Poljske, s katerim sodelujemo prvič, ta projekt pa je tudi njihov največji v Sloveniji. Vgrajeni hermetično zaprti transformatorji 10/0,4 kV so najnovejši izdelek tovarne Kolektor Etra iz Ljubljane.

Uspešno opravljen inšpekcijski pregled

Montaža glavne tehnološke opreme s pomožnimi omarami, vsemi preizkusi in potrebnimi meritvami ter vključitev TP v centralni nadzorni sistem in daljinsko upravljanje sta trajala do konca avgusta. Še isti mesec smo uspešno opravili tudi inšpekcijski pregled, saj na osnovi predložene tehnične dokumentacije ter po ogledu dejanskega stanja elektroenergetskih postrojov in naprav nepravilnosti in pomanjkljivosti niso bile ugotovljene. Po pridobljenem inšpekcijskem dovoljenju je bila elektroenergetska oprema priključena na nazivno napetost 29. avgusta 2018, po uspešnem 24-urnem poskusnem obratovanju pa je bila TP predana v redno obratovanje.

Priključitev na novo transformacijsko postajo

Večina porabnikov se trenutno še zmeraj napaja iz stare TP, saj je dokončanje kabelske kinete in novega proizvodnega obrata rondelic, kar je pogoj za priključitev obstoječih porabnikov v novo TP, predvideno do konca novembra. V času remontov v proizvodnji PE Rondelic in družbe Talum Izparilni bomo vse porabnike priključili v novo TP, stari objekt pa bo imel ali novo namembnost ali pa ga bomo porušili.

V nenehnem stilu s porabniki

Projekt izgradnje tako kompleksne transformatorske postaje traja vsaj eno leto, zato je pomembno, da smo v nenehnem stiku s porabniki in njihovimi razvojnimi plani in programi, saj lahko le tako pravočasno zagotovimo izgradnjo in/ali razvoj energetske infrastrukture za priključevanje končnih porabnikov.

Sodelavci PE Upravljanje z energijo se zahvaljujemo vsem sodelavkam, sodelavcem in zunanjim partnerjem, ki so sodelovali pri projektu izgradnje nove TP11 Rondelice. □

Zaključek poslovnega leta

DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: PIXABAY

Približuje se zaključek poslovnega leta. Na sklepe, ugotovitve in analize bo treba še nekoliko počakati, vendar pa že lahko naredimo prvo oceno uspešnosti.

Izpolnili glavno zastavljenih ciljev

Do konca leta 2018 bo realiziran in še presežen obseg storitev laboratorijskih določitev, spektroskopije in mehanskih preiskav. Dejavnost podjetja je v večini prilagojena potrebam skupine Talum; 1. maja 2018 je pri tem nastala sprememba, saj je prevzemna kontrola prešla k nabavnemu procesu strateške komercialne. Nikakor pa ni zanemarljiv delež tistih storitev, ki smo ga opravili za naročnike izven skupine Talum. Po zastavljeni strategiji skupine za leta od 2015 do 2018 smo izpolnili glavno zastavljenih ciljev.

Svetovni dan akreditacije

V tem mesecu je bil na Brdu pri Kranju organiziran že 20. Dan akreditacije. Potekal je v znamenju teme svetovnega dneva akreditacije, ki je povezana z zagotavljanjem varnejšega sveta. Na srečanju smo nekaj več slišali o internih kalibracijah, vzorčenju in verifikaciji preskusnih metod ter dobili informacije o novi verziji standarda ISO/IEC 17025:2017, po katerem se bo po 1. januarju 2019 začelo ocenjevanje laboratorijev. Po novem standardu bo potekalo ocenjevanje za Talum Inštitut šele leta 2020, ker je bilo ocenjevanje po trenutni verziji standarda končano 11. decembra 2018, naslednje pa bo čez 15 mesecev.

Upokojeni sodelavec

Sodelavec Mario Kuret se 16. decembra 2018 pridružuje drugim upokojenim sodelavcem v skupini. Ob tej priložnosti mu izrekamo iskreno zahvalo za vloženo delo na področju mehanskih in laboratorijskih preiskav predvsem za družbo Talum Izparilniki in PE Rondelice.

Ob koncu leta se zahvaljujem vsem sodelavcem za vloženo energijo in prispevek k skupnemu doseganju ciljev. Vsem želim mirne božične praznike, v novem letu pa zdravja in novih dosežkov. □

Združen inšpekcijski nadzor

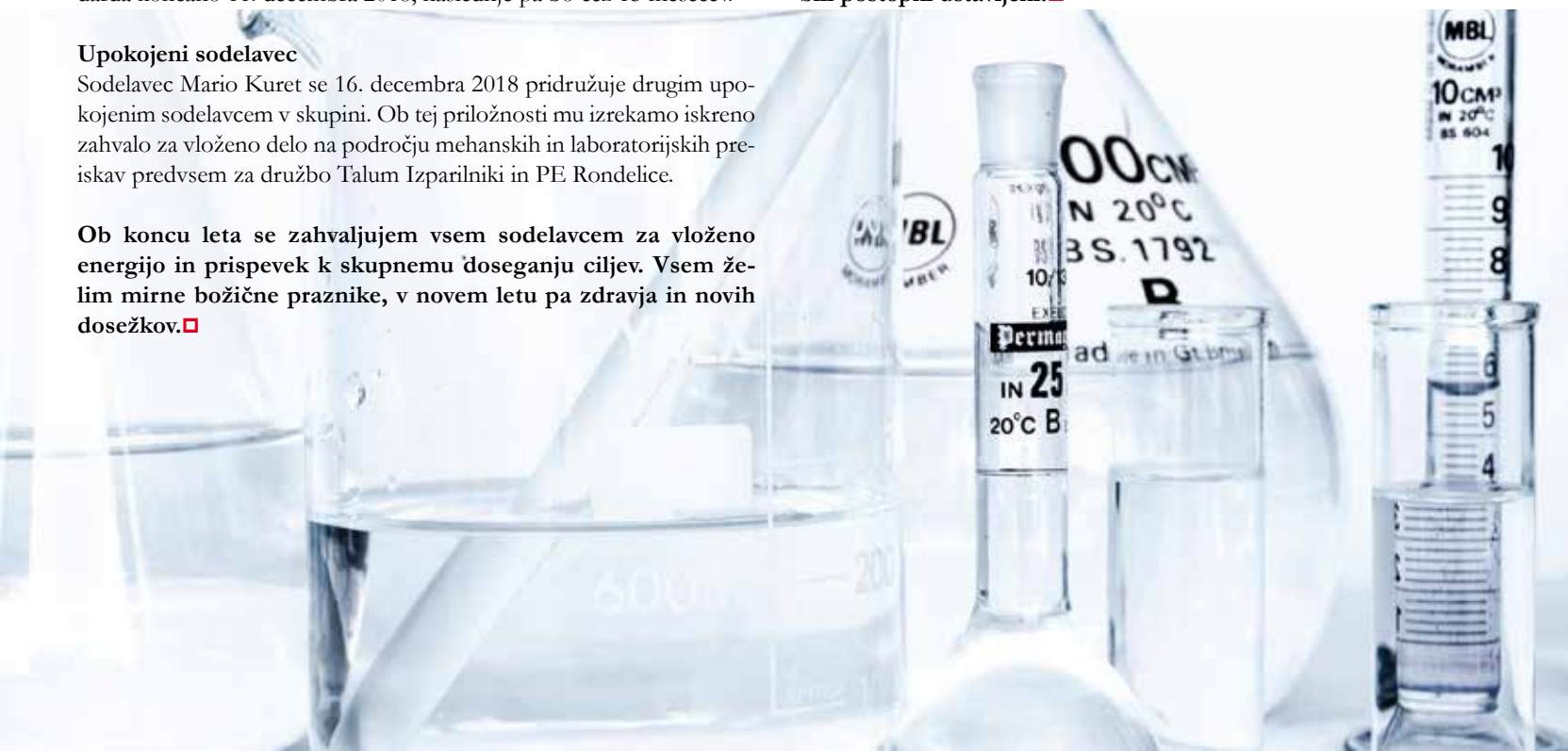


DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: PIXABAY

Po sklepu vlade o poostrenem in združenem inšpekcijskem nadzoru nad zavezanci, ki lahko povzročijo onesnaženje večjega obsega (t. i. IED dejavnosti), potekajo združeni inšpekcijski nadzori v Sloveniji od 1. septembra 2018 dalje. Temu ukrepu je botroval požar v podjetju Kemis na Vrhniki. Po planu za leto 2018 je bila družba Talum deležna takšnega obiska, in sicer v prvem tednu decembra, ko so nas obiskali inšpektorica za okolje (dva dni), inšpektorici za naravne in druge nesreče ter požarno varnost, okoljski inšpektor za obrat Seveso, inšpektor za kemikalije ministrstva za zdravje ter energetski inšpektor Inšpektorata RS za infrastrukturo.

Pregledi so se nanašali večinoma na naprave v PE Aluminijski proizvodnji anod, elektroliz, skladišč propana, goriv in maziv ter dizelskega goriva. Namen pregleda je bil ugotoviti skladnost z okoljevarstvenim dovoljenjem za IED naprave za dejavnost proizvodnje primarnega aluminijskega, skladnost z okoljevarstvenim dovoljenjem za obrat večjega tveganja za večje nesreče (kemikalije po Seveso), skladnost z ravnanjem z nevarnimi kemikalijami ter skladnost opreme pod tlakom in energetskih naprav. Za vsak pregled je bil izdan zapisnik, končne ugotovitve združenega inšpekcijskega nadzora pa bo pripravila inšpektorica za okolje.

Pri vseh pregledih večje nepravilnosti niso bile ugotovljene. Družba Talum torej deluje v skladu s predpisi in za večino pregledov so bili postopki ustavljeni. □



25 let Programa Storal

MILAN KOLEDNIK
FOTO: ARHIV DRUŽBE

Družba Storal

Družba Storal storitve in trgovina d.o.o. je bila v sodni register vpisana 1. junija 1993, od junija 1995 dalje pa je družbi priznan status invalidskega podjetja. Svoje izdelke in storitve je družba ponujala na notranjem in zunanjem trgu, sprva kot proizvajalka lesnega asortimana. Izdelovali smo predvsem različne tipe zabojnikov, zato so nas sodelavci imenovali kar »zabojarna«.

Leta 1996 je bila zaradi prenosa »kleparske delavnice« v družbo dejavnost dopolnjena in razširjena še na področje proizvodnje in trgovine kovinskih izdelkov in orodja.

Do ponovne dopolnitve in širitve dejavnosti družbe je prišlo leta 2012 zaradi prenosa proizvodnje izparilnikov v družbo Storal d.o.o. Ob prenosu te proizvodnje je bilo za boljšo prepoznavnost družbe na trgu še isto leto spremenjeno tudi ime družbe. Od tedaj se imenuje Talum Izparilniki, proizvodnja izparilnih plošč, lesenih in drugih izdelkov, storitve in trgovina d.o.o. (skrajšano: Talum Izparilniki d.o.o.).

Program Storal

Leta 2018 Program Storal, to je organizacijska enota v okviru družbe Talum Izparilniki d.o.o., obeležuje 25 let izvajanja dejavnosti lesnega asortimana in le malo manj časa tudi dejavnosti kleparskih del in izdelave orodja. Kupcem ponujamo različne izdelke in storitve. Mednje sodijo:

- kleparske storitve (pomoč pri remontih, izolacijska dela, izdelava ročnega orodja in razna manjša popravila);
- izdelava transportne embalaže (lesene palete, zaboji, pokrovi in razni leseni izdelki po naročilu).

Program Storal že dlje časa uspešno trži tudi lesene visoke grede, cvetlična korita, več vrst igral, pohištvo in sedežne garniture iz lesenih palet, nadstreške in razne druge izdelke po naročilu kupcev.

Opremili smo tudi poslovne prostore PE Ulitki, izdelali pulte za oddajo zaščitnih oblek in veliko drugih kosov pohištva, na primer predalnice, mize, omare ipd.

Naš tržni delež na zunanem trgu znaša 30 odstotkov.

Sodelovanje z drugimi podjetji

V letih 2015 in 2016 smo z družbo Kreativni aluminij sodelovali pri zagonu programa XOF (opreme za sprostitve in rekreacijo). Program je leta 2017 prevzelo podjetje AHA-EMMI iz Slovenske Bistrice. Danes s podjetjem Kreativni aluminij sodelujemo pri programu CMD (center medgeneracijskega druženja) pri montaži različnih igral in športnih naprav.





Prostorska stiska

V zadnjih letih smo zaradi prostorske stiske večkrat selili kleparsko dejavnost na različne lokacije. Od decembra je kleparski del naše dejavnosti v prostorih, ki so v posesti družbe Talum Servis in inženiring.

Lesene palete

Naš glavni izdelek v Programu Storal je bila v preteklosti lesena paleta. Sprva smo palete izdelovali ročno, zaradi večjega obsega naročil pa smo proizvodnjo delno avtomatizirali. Po posodobitvi smo na leto izdelali do 35.000 lesenih palet. Po letu 2016 so naši kupci začeli povpraševati po Euro paletah, zato se je obseg prodaje lesenih palet zmanjšal. Za izdelavo Euro palet bi morali nabaviti nov stroj in sušilnik za les, za kar pa ni bilo finančnih sredstev. Ker nismo bili sposobni zadovoljiti potreb kupcev, so naročila upadla in razmišljati smo morali o drugih možnostih.

Termično obdelane palete

V tem času se je na trgu pojavilo povpraševanje po termično obdelanih paletah. Od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano smo pridobili certifikat ISPM-15 in začeli izdelovati palete te vrste. Letno smo proizvedli od 7.000 do 9.000 kosov in postali prepoznavni tudi na zunanjem trgu. □

TALUM IZPARILNIKI

Sonček

ALEKSANDRA JELUŠIČ, RAJKO HABJANIČ
FOTO: ZVEZA SONČEK

S Sončkom, društvom za cerebralno paralizo, sodelujemo na različne načine. V začetku decembra so v predverju jedilnice postavili svojo predbožično stojnico, na kateri so njihovi varovanci predstavili svoje izdelke. Za družbo Talum Izparilniki nekatera korporativna dela opravljajo varovanci VDC Sonček, enota Maribor, v okviru svoje delovne terapije.

Delovna terapija

Varovanci Zveze društev za cerebralno paralizo Slovenije, ki je prepoznavna pod imenom Sonček, za podjetje Talum Izparilniki opravljajo storitev ukrivljanja priključnih cevi, ki so del proizvodnje kondenzatorjev za sanitarne toplotne črpalke. Po sklenitvi pogodbe o sodelovanju smo Sončku dostavili potrebno orodje za opravljanje storitve. Sonček v našem skladišču prevzame cevi, njihovi varovanci pa jih nato pod nadzorom mentorja ukrivijo. Storitve je del delovne terapije, za nas pa predstavlja nižji strošek storitve. Naši zaposleni se tako lahko lotvajo zahtevnejših opravil. □



64 let odprtosti, prilagajanja, zaupanja in razvoja

ALEKSANDRA JELUŠIČ, NATAŠA VODUŠEK FRAS

FOTO: STANKO KOZEL, ALEKSANDRA JELUŠIČ, DANICA HRNČIČ

Naslov tokratne reportaže je tudi slogan, s katerim smo obeležili 64 let delovanja naše tovarne. V novembru, ki je za Talum jubilejni mesec, je potekalo veliko prireditev, na katerih smo praznovali naš jubilej in se zahvalili vsem, ki so bili in so del Taluma in njegove uspešne poslovne zgodbe.

Srečanje z upokojenimi sodelavci

Praznovanje tovarniškega praznika smo tradicionalno začeli z druženjem z našimi upokojenimi sodelavci. V četrtek, 15. novembra, smo jim lahko segli v roko in z njimi poklepetali o preteklosti ter tudi o prihodnjih izzivih. Tudi letos je zbrane uvodoma nagovoril predsednik uprave Taluma Marko Drobnič, nato pa smo si ogledali film o dosežkih, na katere smo talumovci v tem letu še posebej ponosni. Godba je poskrbela za naša ušesa, sodelavci iz podjetja Vital pa za kulinarčne občutke. Ko smo si nabrusili jezike in si povedali vse, kar se je povedati dalo, smo se razšli z dobrimi željami, da se tudi v prihodnjem letu snidemo v tako velikem številu in predvsem, da ostanemo zdravi.

Dragi upokojeni sodelavci, na snidenje naslednje leto, ko bomo praznovali 65 let.

Slavnostna seja

Tradicionalni del praznovanja tovarniškega praznika je tudi slavnostna seja sveta delavcev, sveta zaposlenih, sindikata in uprave. Na seji so predsedniki spregovorili o minulem delu in poslanstvu. Ob tej priložnosti so bile jubilentom podeljene jubilejne listine.

Osrednja prireditev s podelitvijo zlatih metuljev

Osrednja prireditev ob tovarniškem prazniku je letos potekala v petek, 16. novembra. Praznični program smo začeli s pregledom dosežkov minulega leta. Sledil je nagovor predsednika uprave Marka Drobniča, ki se je vsem zaposlenim zahvalil za prispevek k doseganju skupnih ciljev skupine Talum. Uradni del praznovanja smo zaključili s podelitvijo priznanja zlati metulj. Letošnji prejemniki zlatih metuljev so bili: Drago Švagan, prejemnik zlatega metulja za življenjsko delo, ter Janez Kiseljak, Slavko Vek in Sergej Donaj, prejemniki zlatega metulja za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih.

Po uradnem delu je sledilo druženje in ples v ritmu glasbene skupine Deja Vu International band.

Dan odprtih vrat

V letu 2017 smo na novo zastavili koncept dneva odprtih vrat, ki se je izkazal kot odličen, zato smo s tem načinom nadaljevali tudi letos. Ogled smo skrajšali in razdelili na tri tematske skupine, rdečo, zeleno in srebrno. Obiskovalci, ki so se odločili za rdečo skupino, so si v spremstvu naših sodelavcev ogledali PE Aluminijski (elektrolizo), PE Livarno (livarske zlitine) in družbo Talum Izparilniki. Zelena skupina si je ogledala PE Rondelice, PE Livarno (gnetne zlitine) in družbo Talum Servis in inženiring, srebrna skupina pa je obiskala PE Ulitke, družbo Talum Inštitut in PE Aluminijski (anodno maso). Vsaka skupina je bila razdeljena še na tri podskupine, tako da si je Talum ta dan ogledalo devet skupin obiskovalcev. Uvodoma jih je pozdravil predsednik uprave Taluma Marko Drobnič, po ogledu tovarne pa smo obiskovalce povabili v našo jedilnico na okusno obaro.

Dan odprtih vrat je znova pritegnil veliko število obiskovalcev.

Odperte razstave Stojana Kerblerja Ljudje

Praznično je bilo že zjutraj, ko nas je pred vhodom v tovarno pričakala budnica.

Praznovanje tovarniškega praznika smo letos zaključili z odprtjem razstave Ljudje fotografskega mojstra in našega upokojenega sodelavca Stojana Kerblerja. Avtor je namreč v času svojega službovanja v fotografski objektivi ujel podobe tovarne in ljudi ter s tem ohranil drobec zgodovine in časa, ki mu je pripadal. Ob njegovem 80. rojstnem dnevu, ki ga je praznoval 23. novembra, smo mu čestitali tudi talumovci. Na odprtju razstave 21. novembra nas je sicer po ustvarjalnem delu avtorja popeljala umetnostna zgodovinarica dr. Marjetka Ciglenečki. ■





2. RR dan v Talumu

DR. STANISLAV KORES

FOTO: NATAŠA VODUŠEK FRAS

18. decembra 2018 smo na 2. RR dnevu pregledali razvojno-raziskovalno dejavnost v Talumu v letu 2018. Rdeča nit tokratnega srečanja je bila kakovost naših proizvodov. V predavanjih s področij osnovne dejavnosti Taluma smo predstavili aktivnosti, s katerimi nadgrajujemo procese, se moderniziramo in tako še dodatno izboljšujemo kakovost proizvodov.


Na področju primarne proizvodnje smo prisluhnili tematiki, kako že v elektrolizni celici proizvesti aluminijevo zlitino. Kako nam moderna oprema omogoča dodaten vpogled v kakovost proizvoda, so nam kolegi predstavili v predavanjih o modernizaciji livarne gnetnih zlitin, v kateri smo letos namestili novo homogenizacijsko peč in ultrazvočno napravo za odkrivanje napak v drogovih. Predstavljena sta nam bila problematika povišane vsebnosti titana pri pretaljevanje odpadnih doz in tub ter način soočenja z izzivom. Zahteve kupcev na področju proizvodnje ulitkov in rondelic nas usmerjajo v nove raziskave, analize in optimizacijo procesov, da se ne bi pojavljale razne napake, kot so vključki, poroznost ali segregacija, da bi tako zagotovili brezhibne izdelke.

Na področju ploščatih prenosnih prenosnikov vstopamo na nova področja, kot so medicinski kriogeni zamrzovalniki. Na področju razvoja tehnologij smo tokrat predstavili razvoj izsekovalnega orodja za izsekovanje ozkega traku širine 270 mm. Razvili smo namreč novo

vpetje orodja ter z drugačno konstrukcijo orodja in izbiro novih materialov podaljšali njegovo življenjsko dobo med ostrenjem.

Z raziskavami in analizami močno krepimo našo bazo znanj, se povezuje z raziskovalnimi ustanovami in tako izkazujemo, kako pomembno je sodelovanje. V ospredju naših aktivnosti je kupec, naš partner, saj je naš najpomembnejši obiskovalec. Zavedati se moramo, da nam kupec dela uslugo, ko nam da možnost, da mu lahko ustrezemo in da lahko tako skupaj z njim rastemo tudi mi.

Upam, da bodo takšna srečanja postala tradicionalna. Z organizacijo 2. dneva že izkazujemo, da je treba pokazati, s čim se ukvarjamo, in se s tem tudi pohvaliti. Bodimo ponosni, da tudi mi oblikujemo svet in lahko tudi prihodnost. Skupaj!

Se vidimo prihodnje leto na 3. RR dnevu! 



NATALIJA VINDIŠ
FOTO: STANKO KOZEL

Slovo od sodelavca in prijatelja Draga Švagana, prejemnika zlatega metulja za življenjsko delo

Drago Švagan, sodelavec in mentor, je svoje znanje nesebično prenašal na mlajše sodelavce in sodelavko. Bil je družaben, skromen in zelo srčen človek.

Lahko rečem, da je bil prijatelj, celo oče, saj me je odprto in toplo sprejel, ko sem prišla v Talum, vedno je skrbel zame in pazil name, kamor koli smo šli z družbo iz službe. S svojim optimizmom je poskrbel, da se je tudi slab dan prelevil v boljšega.

V tem kratkem obdobju, kar sem ga poznala, smo skupaj doživeli marsikaj, tudi smešne prigode so bile vmes. Težko je vse spomine strniti in napisati zgolj na eno stran časopisa, zato bom opisala le eno izmed naših skupnih dogodivščin.

Draga Švagana, svojega mentorja, sem spoznala na nenavaden način. Po treh dneh svojega službovanja sem bila namreč povabljen na team building, ki je vključeval spust s kanujem po Dravi. Spust je bil adrenalinski in poln izzivov. Brzice nam žal niso bile pisane na kožo in večkrat smo končali v reki. Okopati se v reki niti ni bilo napak, saj je bil dan prijetno topel.

Naenkrat pa so se sodelavci začeli spraševati: Kje je Dragan? Ko smo se razgledali vzdolž reke, smo ugotovili, da je Draga odneslo na predel reke, kjer je najbolj globoka. Z eno roko je vztrajno držal kanu, z drugo roko pa se je oklepal drevesa, da se je obdržal nad vodo. Spraševala sem se, zakaj ne izpusti kanuja. Kasneje nam je razložil, da ni hotel, da bi se kanu poškodoval in bi potem vsi skupaj imeli pokvarjen dan. Ni pa pomislil nase in na to, kaj bi se mu lahko zgodilo. Privoščili smo si pavzo in sendviče, ki so nam še ostali. Še vedno razposajeni in veseli smo nato pluli po strugi Drave in uspešno končali dan.

To smo skupaj počeli poleti. Kaj pa pozimi? V našem kolektivu smo sami smučarji, zato sta enodnevna smuka in druženje naša stalnica. Tudi tistim sodelavcem, ki že nekaj let nismo stali na smučeh, je Drago priskočil na pomoč in bil pripravljen z nami osvežiti smučarsko znanje. Ves dan je z nami smučal po lažjih progah in nas učil, čeravno bi si sam lahko privoščil težji smučarski teren.

Drago je bil naš motivator in motor vsake družbe. Z veseljem se je udeleževal druženj s sodelavci in jih tudi rad organiziral. Z največjim navdušenjem je na primer organiziral izlet na morje, v kraj, ki ga je imenoval raj na morju.

Njegova strast sta bila glasba in igranje trobente. Ko se je zaposlil v Talumu, je postal član Talumovega pihalnega orkestra. Temu svojemu poslanstvu je ostal zvest ves čas svojega službovanja.

V službo je hodil z veseljem, delo pa opravljal vestno in natančno ter z veliko odgovornostjo.

Drago Švagan je aktivno sodeloval na področju inovativnosti in je bil dobitnik priznanja za zlato inovacijo s področja vzdrževanja in srebrnega priznanja Gospodarske zbornice Slovenije. Pred nedavnim je prejel priznanje zlati metulj za življenjsko delo. Na to priznanje je bil zelo ponosen. Veselilo ga je tudi, da je njegovo delo, ki ga je opravljal kar 41 let, opaženo, cenjeno in spoštovano.

Verjamem, da bi lahko vsak, ki je poznal Draga Švagana, zapisal svojo zgodbo. Vse te zgodbe bodo v naših srcih ohranjale spomin nanj. Drago, tako kot si živel, si nas tudi zapustil, ob glasbi in plesu, v družbi tebi dragih sodelavcev. ■



Zlati metulji

LILIJANA DITRIH, ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: STANKO KOZEL

V Talumu ob tovarniškem prazniku vsako leto podelimo priznanje zlati metulj za življenjsko delo in za uspešno delo v zadnjem letu oziroma zadnjih nekaj letih. Tudi letos smo podelili štiri zlate metulje sodelavcem, ki so se s svojim delom izkazali vsak na svojem področju. Povabili smo jih, da v intervjuju spregovorijo o svojem delu in občutkih ob prijemu priznanja. Ko je intervju še nastajal, smo prejeli novico o smrti sodelavca Draga Švagana, dobitnika priznanja za življenjsko delo, ki nas je vse prizadela in pretresla. V tokratnem intervjuju mu namenjamo posebno mesto, saj so njegovi sodelavci spregovorili v njegovem imenu. In tako se je zapisal Memorial njemu v spomin.

»Negovanje pristnih medsebojnih odnosov« Janez Kiseljak, Talum Servis in inženiring



Že vrsto let aktivno sodelujete v delavskem soupravljanju in sindikatu. Kaj vas motivira?

Motivacijo za delo v organu delavskega soupravljanja črpam iz ljudi. Zavedam se namreč pomena informiranja zaposlenih o aktualnih dogodkih v skupini in možnosti soustvarjanja takšnih stališč, ki so v interesu zaposlenih. Predstavniki delavcev v organih soupravljanja lahko tudi pomembno vplivamo na kakovost dela, življenja in okolja, kar pa vedno ni lahka naloga. Kot predsednik Sveta zaposlenih skupine Talum sem dolžan delovati skladno s poslovnikom tega organa, želim in pričakujem pa več sodelovanja tudi sodelavcev v obliki vprašanj in pobud. V sodelovanju s sindikatom pričakujem še več zadovoljevanja skupnih sinergij, ki so v interesu zaposlenih. V Talumu smo si zapisali vrednote in upam si trditi, da večina sodelavcev deluje skladno z njimi, najpogosteje pa mimo njih delujejo vodilni delavci. Sodelavci se velikokrat počutijo nemočne in prizadete zaradi nekorrektnega obravnavanja in vrednotenja njihovega dela in ta odnos bo treba v skupini izboljšati. Osebnostno me najbolj prizadene krivica, ki jo doživljajo posamezni sodelavci zaradi slabih odnosov, in čeprav sem velikokrat nemočen pri doseganju izboljšanja stanja, jih skušam aktualizirati. Na področju medsebojnih odnosov in s tem povezanega vodenja na vseh ravneh nas čaka še veliko izzivov.

Vaše področje dela je vzdrževanje tehnoloških vozil. Kako so se delo in naprave, ki jih vzdržujete, spreminjali skozi čas?

Ko sem se zaposlil v tovarni, sem opravljal delovne naloge konstruktorja za risalno desko. Večina delovnih nalog je bila povezana s tehnološkimi vozili, ki so se uporabljala v tehnološkem procesu v elektrolizah. Ta vozila so bila mehanična, saj je bila hidravlika, ki je danes osnova vseh podobnih vozil, še v fazi razvoja. Večina tehnoloških vozil je bila izdelana v različnih delih Evrope, znanje o njihovem vzdrževanju pa se je postopoma prenašalo tudi na naše vzdrževalce. Za vzdrževanje vozil je bila tako ustanovljena posebna skupina, saj vzdrževanje na različnih lokacijah ni bilo več ekonomično. V tem času sem predlagal ekonomično rešitev, naj v elektrolizi B uporabijo enak sistem črpanja, kot so ga uporabljali v elektrolizi C. Vozila smo v ta namen preuredili za prevoz tekočega aluminija. V letu 2000 je naša ekipa obnovila šest vozil za prevoz tekočega aluminija. S tem smo v celoti posodobili tudi hidravlični sistem. Z modernizacijo proizvodnje so v tehnološkem postopku delovala vozila, ki so uporabljala več hidravličnih orodij. Ta vozila so izdelana tako, da delavca razbremenijo težkega fizičnega dela. Sam sem bil nadzornik vzdrževanja teh vozil v elektrolizah in sem razmere za delo v proizvodnji dobro poznal. Kot vodja ekipe vzdrževanja sem si prizadeval, da so bila vozila vedno na razpolago, tako da ni prihajalo do zastojev v delovanju proizvodnega procesa. Vozilo za prevoz anodnih blokov Techmo nam je s kar nekaj inovativnimi rešitvami in prizadevanjem sodelavcev v Vzdrževanju vozil uspelo usposobiti za uporabo. Zadovoljen sem, da sem na področju vzdrževanja vozil prispeval veliko dobrih tehničnih rešitev in skrbel za primerno vzdrževanje. To potrjuje tudi zadovoljstvo sodelavcev v proizvodnem procesu.

Ste letošnji prejemnik zlatega metulja. Kakšni so občutki ob prejemu nagrade in kaj vam nagrada pomeni?

Človek, ki v nekem delovnem okolju preživi svojo celotno delovno dobo, čuti ob prejemu vsakega priznanja veliko zadovoljstvo. Še toliko večje pa je, ko dobi priznanje, kot je zlati metulj. Sodelavcem se zahvaljujem, da so me predlagali. Vsem nam želim, da poleg vztrajnosti in zavzetosti negujemo tudi pristne medčloveške odnose na delovnem mestu. Dobri medčloveški odnosi nam bodo zagotavljali, da bomo tovarniški praznik praznovali tudi v prihodnje.

»Vsak nov projekt mi je v izziv in užitek.«

Slavko Vek, PE Upravljanje z energijo

Vaše delo od človeka zahteva popolno zbranost. Kako vam uspeva vseskozi vzdrževati pozornost in osredotočenost na naloge in cilje – še posebej zdaj, v obdobju obnove in posodabljanja energetske infrastrukture?

Kljub dolgemu delovnemu stažu mi je še vedno vsak nov projekt v velik izziv in užitek. Sodobne transformatorske postaje in druga elektroenergetska oprema, ki jo vgrajujemo v Talumu, zahteva od zaposlenih vedno manj posegov in vzdrževanja. In čeprav so te postaje vedno bolj varne za posluževanje, od nas zahtevajo veliko znanja in zbranosti za varno uporabo in pravilno delovanje. Opravljanje dela vseskozi zahteva veliko zbranosti, saj si napak zaradi varnosti zaposlenih in neprekinjenosti napajanja porabnikov z električno energijo ne smemo privoščiti.



Pri vašem delu niso pomembna le izjemna strokovna znanja in izkušnje, temveč tudi umirjen značaj, odgovoren in vesten pristop k delu in večkrat tudi iznajdljivost.

Pri delu je zagotovo potrebne veliko iznajdljivosti, mnogokrat tudi improviziranja, a nikoli na račun varnosti zaposlenih in zniževanja standardov kakovosti pri napajanju porabnikov z električno energijo, pač pa vedno z namenom, da bi se zvišala. K temu, kako se lotiti novih nalog in uspešno doseči zastavljene cilje, da bo delo opravljeno brez napak in s čim manj naporov, bistveno pripomorejo večletne delovne izkušnje, ki sem si jih pridobil z izobraževanjem, raznimi usposabljanji in delom na področju visokonapetostne (VN) elektroenergetske opreme. Največ časa za varno opravljanje dela vzamejo priprave na delo v delovni skupini. Pri našem delu si zagotovo ne smemo privoščiti napak, zato mora biti opravljanje dela varno ter jasno in dobro načrtovano.

Nekoč je bilo več fizičnega posredovanja na napravah. Kako se je delo spreminjalo skozi čas?

V Talum sem prišel kot štipendist leta 1981 (takrat še v TGA), ko je VN skupina štela 12 sodelavcev. Takrat je bila večina dela fizične narave. V desetletjih se je narava dela spreminjala, naprave so postajale vse bolj tehnološko napredne in kompleksne, vendar pa vsa vzdrževalna in preventivna dela še zmeraj ostajajo v podobni obliki kot pred desetletji. Spreminjalo pa se je tudi število delavcev v skupini. Trenutno nas je le pet, in to večina mladih sodelavcev, ki se šele usposablja za varno in samostojno delo na področju elektroenergetskih naprav. Pri izvajanju rekonstrukcij po potrebi sodelujemo tudi s sodelavci iz drugih poslovnih enot in družb, predvsem iz družbe Talum Servis in inženiring, ter z zunanjimi izvajalci.

Ste letošnji prejemnik zlatega metulja. Kakšni so občutki ob prejemu nagrade in kaj vam nagrada pomeni?

Nagrada mi veliko pomeni. Sicer sem bil ob novici presenečen, vendar sem vesel, saj mi je bilo s podelitvijo metulja pokazano, da se moj trud in trud moje skupine opazita in cenita.

»Pubec, nuca boš pol leta, da boš sploh veda po livarni iti.«

Sergej Donaj, PE Livarna

Pravijo, da je dobrega livarja mogoče »narediti« šele po dveh letih intenzivnega dela in učenja. Se strinjate s to trditvijo?

Ta trditev popolnoma drži. Ko sem kot mlad pripravnik stopil v livarno, je bilo prvo sporočilo starejših sodelavcev: »Pubec, nuca boš pol leta, da boš sploh veda po livarni iti.« Ta trditev velja še danes. Ko nov sodelavec nastopi delo v livarni, potrebuje kar nekaj časa, da spozna novo okolje, sodelavce in način dela. Šele ko se privadi, se začne učenje na livnem stroju, potem pa traja še kar nekaj časa, preden lahko livar samostojno lije.

Po naravi ste naklonjeni spremembam. Je to povezano z značajem ali s tem, da uvidite, da lahko spremembe pomembno prispevajo k razvoju?

Spremembe veliko prispevajo k razvoju in so potrebne. Vse okoli nas se namreč spreminja, razvija, gre naprej. Ta proces nenehno poteka in s svojim spreminjanjem mu mora slediti tudi človek.

Vaši sodelavci vas cenijo in spoštujejo. Kaj največ prispeva k temu?

Menim, da k temu največ prispevajo moja iskrenost in poštenost ter dober odnos do sodelavcev.

Ste letošnji prejemnik zlatega metulja. Kakšni so občutki ob prejemu nagrade in kaj vam nagrada pomeni?

Občutki so dobri. Nagrada mi veliko pomeni, saj jo štejem kot potrditev dobro opravljenega dela v zadnjih treh letih. Ob tej priložnosti pa moram pohvaliti tudi svoje sodelavce, kajti delo je lahko dobro opravljeno le ob podpori dobre ekipe. ■



Zaposlitvene priložnosti za mlade

NATAŠA VODUŠEK FRAS

FOTO: NATAŠA VODUŠEK FRAS

Dan odprtih vrat slovenskega gospodarstva

V skupini Talum smo se pridružili projektu Dan odprtih vrat slovenskega gospodarstva za šolsko mladino in starše. Medse smo jih povabili v četrtek, 29. novembra 2018, popoldne. Dan odprtih vrat je namenjen spoznavanju tistih poklicev, ki jih gospodarstvo potrebuje, v realnem okolju. Poklicno odločanje je namreč ena ključnih, a težkih odločitev, zbiranje informacij pa je pri tem izjemnega pomena.

Mladim predstavili priložnosti za zaposlitev v Talumu

V okviru projekta Dan odprtih vrat slovenskega gospodarstva za šolsko mladino in starše smo 29. novembra predstavili zaposlitvene priložnosti v skupini Talum. Zbranim mladostnikom in njihovim staršem smo razložili tudi, katere kadrovske štipendije omogočamo, kako pri nas poteka opravljanje obvezne prakse in kakšno pomoč si lahko obetajo pri pisanju seminarških in drugih nalog. Posebno pozornost smo namenili predstavitvi poklicev, ki so v Talumu med bolj zaposljivimi. Sodelavci so v krajšem video zapisu predstavili svoj delovni dan. Odgovarjali so na vprašanja, ali so med izobraževanjem pridobili dovolj znanja za dobro opravljanje dela, kaj je pri njihovem delu najlažje in kaj jim predstavlja največji izziv, zanimala pa nas je tudi njihova ocena, ali bi lahko njihovo delo opravljala tudi dekleta. Na letošnjem dnevu je po podatkih GZS sodelovalo 134 podjetij iz vseh regij na skupno 144 lokacijah. Na dogodek se je prijavilo 829 dijakov, učencev in njihovih staršev. Dan odprtih vrat je potekal že leta 2014 in 2015. V vseh treh dogodkih je skupaj svoja vrata odprlo več kot 350 podjetij, obiskalo pa jih je več kot 4.300 mladih.

Druženje smo zaključili s povabilom na Praktični prikaz poklicev, ki ga bomo 2. februarja 2019 pripravili že osmič zapored. □



NAPOVEDNIK DOGODKOV IN OBISKOV

Ne zamudite

Januar 2019

3. 1. Konec kolektivnega dopusta v družbi Talum Izparilniki in v PE Rondelice
15. 1. Predavanje za zaposlene o raku na prostati
16. 1. Obisk dijakov Gimnazije Nova Gorica

JANUAR

Pon	Tor	Sre	Čet	Pet	Sob	Ned
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Uživajte v zasluženem pokoju

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ



Morda se predvsem mlajšim sodelavcem zdi, da je do konca službene poti še zelo daleč. To, kako hitro bežijo leta in kako lepo in hkrati tudi težko je, ko človek končno dočaka upokojitev, pa bi znali najbolje ubesediti prav sodelavci, ki se pravkar upokojujejo ali pa so se pred kratkim. Srečanje z njimi smo pripravili 13. decembra. Predsednik uprave Marko Drobnič jim je zaželel veliko zdravja in uresničitev vseh tistih zasebnih ciljev in želja, ki jih v času službovanja zaradi obveznosti niso mogli uresničiti.

Direktorji družb in PE ter vodje služb pa so se od svojih sodelavcev poslovili z utrinki in iskricami iz delovnega okolja, ki nas bodo vedno spominjali na skupaj preživetni čas. Razšli smo se z željo, da bi se tudi v prihodnosti še srečevali in družili.

Upokojenim sodelavcem želimo vitalno in aktivno tretje življenjsko obdobje. Uživajte! ▣

MOŠKI PEVSKI ZBOR TALUM KIDRIČEVO

Obeležili 70. obletnico

NATAŠA VODUŠEK FRAS

FOTO: STANKO KOZEL

Moški pevski zbor Talum Kidričevo je 2. decembra na prednovoletnem koncertu obeležil 70. obletnico delovanja.

Pevci so ob tej priložnosti prejeli Gallusove značke za dolgoletno aktivno udejstvovanje na področju ljubiteljske glasbene dejavnosti; Gallusove značke podeljuje Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Podelili so tudi tri svoja priznanja zaslužnim članom zbora za dolgoletni prispevek k širjenju ljubiteljske glasbene kulture in pozitiven vpliv na ugled in razvoj pevskega zbora, iz rok predsednika uprave Taluma Marka Drobniča pa prejeli priznanje skupine Talum za 70 let uspešnega ustvarjanja.

Priznanja pevskega zbora so prejeli njegovi člani Janko Kirbiš, Boris Urbančič in Franc Paternost. Bronasto Gallusovo značko (za več kot pet let udejstvovanja) je prejel Peter Majerič, srebrni znački (za več kot 10 let udejstvovanja) sta prejela Oliver Buček in Marko Šori, zlati znački (za več kot 15 let udejstvovanja) pa Edvard Hojski in Stanko Kokot. Dobitniki častne Gallusove značke (za 30 let udejstvovanja in več) pa so: Franc Cartl, Dani Jeza, Janko Kirbiš, Janez Mohor, Franc Paternost, Boris Urbančič in Ferdinand Šijanec.



Pevcem so se na odru kot gostje pridružili še zbor OŠ Kidričevo, citrarka Tanja Zajc Zupan, solistka Hermina Matjašič in Klapa Volosko. ▣

Prva pomoč v proizvodnji in na gradbišču

IZTOK TRAFELA

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Društvo strokovnih delavcev za varnost in zdravje pri delu Ptuj je 28. novembra v Hotelu Primus na Ptuj organiziralo seminar o varnosti in zdravju pri delu. Društvo ima jasno opredeljeno poslanstvo, ki je usmerjeno k dvigu ravni varnostne kulture, strokovnosti in spremljanju varnih in zdravih delovnih razmer. Društvo se pri svojem delu povezuje z državnimi ustanovami, gospodarstvom in šolstvom ter preko Zveze društev varnostnih inženirjev Slovenije in Zbornice varnosti in zdravja pri delu sodeluje pri kreiranju in dvigovanju ravni varnosti in zdravja pri delu v Sloveniji.

Zaradi strokovnih vprašanj in problemov, s katerimi se soočajo strokovni delavci za varnost in zdravje pri delu, koordinatorji za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih, pa tudi drugi na področjih svojega dela, so bile na seminarju posredovane smernice in praktični napotki za boljše in strokovnejše delo. Iz Taluma so se seminarja udeležili varnostni inženirji in v okviru rednih letnih usposabljanj tudi zadolžene osebe za varnost in zdravje pri delu iz posameznih družb in poslovnih enot.

Udeležencem seminarja sta bila najprej predstavljena varnost in zdravje pri delu v povezavi z gradbenim zakonom. V nadaljevanju je bila predstavljena tema osebne varovalne opreme za zaščito oči, v tem okviru pa predvsem nevarnosti pri delu na gradbišču in v proizvodnji ter izbira ustreznih očal za zmanjšanje teh nevarnosti. Sledila je prva pomoč v proizvodnji in na gradbišču s poudarkom na ustreznih komunikaciji, opremi in ukrepanju ter poznavanju osnov prve pomoči odgovornih. Temo je predstavila »naša« zdravnica Mojca Žerdin iz Obratne ambulante Talum Kidričeve; več o predstavitvi je zapisala predavateljica sama v nadaljevanju članka. Sledilo je predavanje o trenutno aktualni verziji standarda ISO 45001:2018. Na koncu so bile predstavljene še dobre prakse pri izvajanju nalog strokovnega delavca za varnost in zdravje pri delu za tujega izvajalca Dürr pri projektu Magna Nukleus in naloge strokovnega delavca v času izvajanja montažnih del ter vedno aktualno področje nevarnosti električnega toka.

Udeleženci smo seminar izkoristili za nadgradnjo svojega znanja. Iz tematike, ki so jo predstavili predavatelji, smo izluščili njihove poglede na probleme in izkušnje, ki jih imajo pri svojem delu, z namenom, da bi vsebino predavanj čim uspešneje prenesli tudi v svoje delovno okolje.

Mojca Žerdin, dr. med., spec. družinske medicine

Na povabilo Društva strokovnih sodelavcev za varnost in zdravje pri delu Ptuj sem 28. novembra 2018 izvedla predavanje z naslovom Prva pomoč na deloviščih in gradbiščih. V predavanju sem poudarila glavne stvari, ki so pomembne za hitro, učinkovito in pravočasno oskrbo obolelega ali poškodovanega na delovnem mestu.

Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu

Uvodoma sem na kratko opisala vsebino Pravilnika o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu, ki zakonsko ureja

vse v zvezi s prvo pomočjo na deloviščih. Gre za pravilnik, ki je iz leta 2006 in je potreben prenove.

Pomen komunikacije

Nadalje sem poudarila pomen komunikacije na več ravneh: med prvo-prispelimi na kraj nesreče, z gasilci in drugimi delavci, usposobljenimi za nudenje prve pomoči na delovnem mestu, z regijskim centrom za obveščanje na številki 112 in dispečerjem v zdravstvenem domu. Pomembno je, da na pomoč pokliče tisti, ki je pri pacientu in ima čim več informacij o dogodku in trenutnem stanju obolelega ali poškodovanega, saj lahko tako dobi ustrezno oskrbo (avtomatski defibrilator – AED, aktivacija prvih posredovalcev, reševalno vozilo z zdravnikom itd.). Če gre za srčni zastoj, hude poškodbe, nezavest in podobno, ne oklevamo s klicem na številko 112.

Koliko minut vožnje potrebujejo reševalci s Ptuja do Kidričevega?

S tem v zvezi je bil poudarjen pomen takojšnjega izvajanja temeljnih postopkov oživljanja in uporaba avtomatskega defibrilatorja že pred prihodom reševalne službe. Z vsako minuto, ki preteče od nastopa srčnega zastoja do prve defibrilacije, se namreč verjetnost za preživetje zmanjša za 10–12 odstotkov. Koliko minut vožnje potrebujejo reševalci s Ptuja do Kidričevega?

Dodatna oprema

Predstavljena je bila dodatna oprema, ki je odvisna od posameznega delovišča, npr.: različna imobilizacijska oprema (zajemalna nosila, trakovi, medenični pas, ovrtnica za vrat, opornica za glavo, imobilizacija za okončine SAM Splint, steznik KED, koritasto nosilo), material za zaustavljanje krvavitve in oskrbo ran (posebni kompresijski povoji, Esmarchove preveze, vrečke za amputirane ude), obloge za oskrbo opeklin, grelne odeje za enkratno uporabo v primerih podhladitev itd.). Zelo pomembna dodatna oprema sta AED in kisikova bomba z masko Ohio za aplikacijo kisika pri zastrupitvah.

Usposabljanje delavcev za nudenje prve pomoči

Dotaknila sem se tudi usposabljanja delavcev za nudenje prve pomoči, ki ga je po trenutni zakonodaji treba obnoviti vsakih pet let. Ker se mi zdi to predolgo obdobje, sem predstavila prakso iz Velike Britanije, kjer imajo tečaje za usposabljanje delavcev za nudenje prve pomoči vsaka tri leta z možnostjo vsakoletnega obnovitvenega tečaja. Imajo tudi dve ravni obsega tečajev: tečaje, ki trajajo tri dni in so obvezni za delovišča, na katerih je ocena tveganja za nesreče



Organizatorju še enkrat iskrena hvala za priložnost, da sem lahko na srečanju predstavila nekatere poglede in stališča strokovne zdravstvene službe pri obravnavi prve pomoči na deloviščih.

VARGAS-AL

Mesec požarne varnosti

TINA GORINŠEK

FOTO: JURE PŠAJD, MAŠA ŠIBILA

V letu 2018, ko v Sloveniji praznujemo 20. obletnico uvedbe številke za klic v sili, torej številke 112, smo v našem gasilskem društvu tej pomembni številki namenili več pozornosti. Namen predstavitve letošnje teme je prebivalcem približati številko za klic v sili 112.



višja, in tečaje, ki trajajo en dan, za delovišča z nižjo oceno tveganja za nesreče.

Primer dobre prakse iz Taluma

Na koncu predavanja sem izpostavila primer dobre prakse iz Taluma, kjer dobro sodelujemo gasilci in drugi delavci, ki so zadolženi za nudenje prve pomoči v tovarni Talum, in zdravstveno osebje zdravstvene ambulante Talum, kjer imamo oblikovan svoj algoritem ukrepanja in način komunikacije v primeru poškodbe ali nenadne obolevnosti. S tem v zvezi imamo tudi vsakoletne skupne vaje. Pomembno je še poudariti in ob tem tovarno tudi pohvaliti, da ima Talum skoraj vso zgoraj navedeno dodatno opremo in ljudi, ki so usposobljeni za delo z njo.

Etika

Na koncu sem opomnila, da fotografiranje obolelih ali ponesrečenih in objavljanje njihovih fotografij na raznih družbenih omrežjih ali pošiljanje fotografij raznim znancem ni etično. Prav tako ne smemo pozabiti nuditi psihično podporo tistim, ki so prizadeti, ker se je njihov sodelavec poškodoval ali obolel in so mu nudili pomoč ter bili izpostavljeni stresu, hudim prizorom ... Prizadeti so tudi tisti, ki so poškodbo povzročili nehote.

Preventiva

Predstavitve sem zaključila s tistim, kar je najpomembnejše, da ne prihaja do poškodb: s preventivo. Nosite torej osebno zaščitno opremo in ravnajte za napravami in orodji in nasploh v delovnih procesih v skladu z navodili in predvsem tako, da je varno za zdravje in življenje vas in vaših sodelavcev. □

V PGD Talum smo ne samo obveščali javnost o požarni varnosti, pač pa smo izvajali tudi druge aktivnosti. Tako kot vse preostale mesece so tudi oktobra vsak ponedeljek potekale redne operativne vaje, na katerih smo pregledovali hidrantsno omrežje na našem območju, kar pomeni, da smo pregledali hidrante na območju Kidričevega, Kungote, Njiverc in Strnišča. Oktobra smo v sodelovanju s podjetjem Vargas-Al pregledali tudi gasilnike na območju Gasilske zveze Kidričevo in s tem pripomogli k povečanju preventive v primeru nastanka manjših požarov. Naši člani so aktivno sodelovali tudi na nogometnih tekmah NK Aluminij, kjer so opravljali naloge gasilcev in redarjev.

Naši prostovoljci so z obiskom vrtcev v naši občini marsikateremu malčku pričarali nasmeh na obraz in spodbudili zanimanje in čut za opravljanje našega poslanstva. Z vajo evakuacije smo navdušili osnovnošolce na Osnovni šoli Borisa Kidriča v Kidričevem. Ponosni smo na naše članice, ki so sodelovale pri izvedbi prve operativne vaje za članice GZ Kidričevo in jo več kot uspešno zaključile, naši gasilci pa so sodelovali tudi na skupni vaji GZ Kidričevo. Skupaj s poklicnimi gasilci podjetja Vargas-Al smo prav tako uspešno izvedli vajo v podjetju Saubermacher. Ob vseh teh aktivnostih smo se tudi dodatno usposabljali. Pridobili smo novega operativnega gasilca in gasilca, ki smo ga usposobili za delo z motorno žago. Ker nesreča nikoli ne počiva, smo poleg vseh aktivnosti, ki smo jih opravljali v oktobru, mesecu požarne varnosti, pomagali še na dveh intervencijah. Pogasili smo dimniški požar v Mihovcah - Dragonji vasi in odstranili podrti drevo na cesti v Strnišču. V obeh uspešno opravljenih intervencijah ni bil nihče poškodovan. Mesec oktober je za nami in s tem tudi uspešno opravljene naloge, ki smo si jih zastavili. V PGD Talum smo ponosni, saj smo gasilci ponovno dokazali, da imamo čut za sočloveka in da je delo gasilca veliko poslanstvo, ki ga zmorejo le veliki ljudje.

V novem letu vam želimo veliko zdravja in osebnega zadovoljstva. Naj gori ogenj le v vašem srcu in v domačem ognjišču. □

Talumova ugankarska dogodivščina

ALEKSANDRA JELUŠIČ, NATAŠA VODUŠEK FRAS

Od leta 2014 do danes je Talum realiziral že dva večja knjižna projekta, namenjena učencem. Prvi projekt je bil povezan s spoznavanjem naše tovarne in izdelkov, drugi projekt pa je bil namenjen devetošolcem, saj so v njem spoznavali različne poklice, ki so v Talumu med bolj zaposljivimi. Tretji projekt, ki smo ga poimenovali Talumova ugankarska dogodivščina, je namenjen učencem od prvega do devetega razreda, v njem pa bodo učenci osnovnih šol v regiji krepili svojo inovativnost, ustvarjalnost in drugačen način razmišljanja. To so vrednote, ki jih spodbujamo v Talumu.

O projektu

V letu 2018 smo k projektu Talumova ugankarska dogodivščina povabili 30 šol v regiji in s tem približno 7300 učencev. Projekt je časovno umeščen v šolsko leto 2018/2019 in je darilo Taluma učencem omenjenih šol ob praznovanju tovarniškega 65. rojstnega dne. Projekt je sestavljen iz dveh delov. Prvi del je knjižni, saj bodo učenci prebirali pustolovske knjige in v njih reševali uganke, v drugem delu pa se bodo devetošolci pomerili v Alu kvizu. V času Talumovega 64. tovarniškega praznika so učenci že prejeli ugankarske knjige.

Zabavna logika za mlade bralce

Prvi del projekta smo poimenovali Zabavna logika za mlade bralce, zajel pa je učence od prvega do devetega razreda. Pod peresom pisatelja Milana Petka Levokova in Aleksandre Jelušič so nastale tri knjige ugank: Uganke iz dežele škratov, Uganke iz dežele palčkov in Uganke Marka Pola. Knjige, ki so namenjene različnim starostnim skupinam, so bile izdane pri založbi Litera. V vsaki knjigi je trideset nenavadnih zgodb, v vsaki zgodbi pa se na koncu skriva ugankarski izziv. V vseh tridesetih zgodbah bralci zbirajo orehe. Zanima nas, komu jih bo uspelo zbrati največ.

Talumov ugankarski izziv (Alu kviz)

Drugi del projekta smo poimenovali Talumov ugankarski izziv (Alu kviz) in bo namenjen le devetošolcem. Vsaka šola bo izbrala učence, ki bodo šlo zastopali na kvizu. Zmagovalce kviza bomo nagradili. V tem delu projekta se nam bo kot ambasador pridružil športnik in najboljši slovenski bokсар vseh časov Dejan Zavec.

Projekt bomo predvidoma zaključili maja 2019.

Pozitivni odzivi na projekt

Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

Bralni projekt je podprla tudi Javna agencija za knjigo Republike Slovenije. Zapisali so, da gre pri projektu Talumova ugankarska dogodivščina za pozitivno graditev blagovne znamke in prepoznavanje podjetja Talum kot družbeno odgovornega v ožjem in širšem okolju.

Predstavitve knjige na 34. Slovenskem knjižnem sejmu

Knjižni projekt je bil 22. novembra v okviru Debatne kavarne predstavljen na 34. Slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani.

Umestitev v bralno značko

Na OŠ Žetale so knjige vključili v bralno značko.

Domiselna razdelitev knjig na OŠ Cirkovce

Jerneja Kuraj, Veselo v december

December je eden posebnih mesecev v letu. Na naši šoli, OŠ Cirkovce, smo vanj zakorakali na prav poseben način. 3. december je rojstni dan našega največjega pesnika Franceta Prešerna. V slovenskem prostoru je ta dan poimenovan kot Ta veseli dan kulture. Tako ta dan svoja vrata odprejo kulturne ustanove. Nas pa sta obiskala pesnik France Prešeren in njegov najboljši prijatelj Matija Čop. France Prešeren je s seboj prinesel tudi fige, v zameno zanje pa so morali učenci zapeti ali deklamirati slovensko himno. Matija Čop je učencem ob tem spominskem dnevu razdelil knjige, ki nam jih je poklonilo podjetje Talum. Projekt so poimenovali Talumova ugankarska dogodivščina. V knjigah so zbrane zanimive in nenavadne zgodbe, ki jim sledijo uganke. Knjiga je čudovito darilo, zato hvala podjetju Talum. Veseli december pa naj le traja. □



Ivan Cankar v besedi in na sliki

MAG. DARJA GABROVŠEK HOMŠAK

Celo letošnje leto in še posebej zadnje tedne smo lahko veliko slišali in brali o Ivanu Cankarju, saj je bilo leto 2018 razglašeno za Cankarjevo leto. Prav pred kratkim, natančneje 11. decembra, je namreč minilo stoletje od smrti pesnika, pisatelja, dramatika, kritika, kratek čas tudi politika, ki je preminil v 43. letu starosti. O njem so bile letos po Sloveniji in še marsikje v tujini pripravljene razstave in organizirani simpoziji, izšla je vrsta knjig, ki nam ga predstavljajo tudi v novi, drugačni luči. On sam kot človek in ustvarjalec in njegov impozantni opus, zbran v 30 knjigah Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev (1967–1976), sta neizčrpen vir raziskovanja za strokovnjake in za nas, njegove bralce.

Prav je, da spomin nanj počastimo tudi v Aluminiju, in to kar z njegovim lastnim delom. Predstavljamo ga z manj znane plati: z eno najzgodnejših pesmi in z avtoportretom.

Pesem z naslovom Prolog je prva iz cikla ljubezenskih pesmi Prvi glasovi. Cikel je nastal decembra 1892, ko je bil Cankar komaj šestnajstletni dijak ljubljanske realke, prvič pa je bil natisnjen leta 1921 v Cankarjevem zborniku, ki ga je uredil Joža Glonar (ZD I, Ljubljana 1976, str. 211–212, 383). Cankarjeva lastna podoba pa je le ena od vrste portretov in avtoportretov, ki jih je ustvarjal od najzgodnejših let naprej. Avtoportret s humornim pripisom najdemo v Cankarjevem albumu Franceta Dobrovoljca (2. izdaja, Vrhnika, 2018, str. 170), prvič pa ga je objavil Miha Maleš leta 1943. O Cankarjevem risarskem talentu ob skicah v rokopisih njegovih dram sicer priča tudi njegova skicirka iz leta 1911, ki jo poleg drugega Cankarjevega lastnega gradiva in gradiva o njem hrani rokopisna zbirka Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. ▣

Prvi glasovi Prolog

O Prešeren, Goethe, Béranger!
Vsi, ki ste ljubezen sladko peli!
O zakaj, povejte, bi ne smeli
zreti mladi pevci Vam v srce?

Jaz sem, revež, gledal vam preveč;
in strašno sem se za greh pokóril:
bratje, grozno sem neumnost storil,
a prepozno jo spoznam drhteč.

Naj spovem se, saj smo tu samí:
vzel sem pevcem njih ljubezni troho,
in iz te naredil v glavi soho,
ki ni blaznost ni ljubezen ni.

A zadosti ni še bílo to!
Tisto nemo soho sem popisal,
zraven čudno se smejal in kisal,
da še zdaj bojim se za glavó.

Htél sem s tem pohujšati ljudi ...
Ali sreča, presladko zveneča:
vsak je rekel: »To je prazna vreča!«
In nobeden se pohujšal ni.

Ali zdaj pomóči si ne znam;
vsak prijatelj z máne se norčuje:
»Glejte, Cankar sladke pesmi kuje! ...« –
Oh, in v tem zasmehu táko sam! –

(Zbrano delo I, Ljubljana 1967, str. 211–212)

Avtoportret

Avtoportret s svinčnikom na kartonu v obliki razglednice je Cankar z Dunaja poslal v Ljubljano znanki Slavki Kessler. V nemščini je na hrbtno stran pripisal Tiralico. Prevod v slovenščino je pripravil že Miha Maleš (F. Dobrovoljc, Cankarjev album, 2. izdaja, Vrhnika 2018, str. 170, 302):

Komu je znano? – Spredaj upodobljeni individuum se že nekaj časa klati po Dunaju; pravi, da je pisatelj, pa ni videti. Govori za silo nemško kakor tudi neko nerazumljivo slovansko narečje. – Načeloma prezira častito brivsko obrt, je po svoji zunanosti skrajno zanikrn, v vedenju predrzen in frivolnen, zlasti nasproti oblastem. Spričevala o cepljenju koz nima. Posebna znamenja: tako dolga ušesa, da na sliki zanje ni prostora ... Komur je kaj več znano o opisani splošno nevarni osebi, se naproša, da o tem obvesti c.kr. policijsko ravnateljstvo na Dunaju ...

Na Dunaju, 3. aprila 1909.

Naj bosta ti dve drobni, manj znani Cankarjevi deli povabilo k branju njegovega raznolikega opusa, v marsičem aktualnega tudi ali pa še zlasti danes.



Božičkovanje 2018

FOTO: STANKO KOZEL



Z navdušenjem pričakujemo predstavo in prihod Božička.



Skupaj smo poiskali izgubljeno veвериčko ...



Škrati kličejo Božička.



Otroci OŠ Podlehnik, ki so za nas uprizorili otroško predstavo.



Pridružil se nam je Božiček z goro daril za otroke.



Z Božičkom smo zapeli pesmico o zimi.



Ker smo bili pridni, nas je Božiček obdaril.

Dober pogovor nam daje moč

MATEJA HERGULA KNEŽEVIČ
FOTO: PIXABAY

ZDRAVO TALUM

Vsi potrebujemo človeka, ki se mu lahko zaupamo, s katerim lahko delimo svoje največje veselje in najbolj vznemirljive bojzani, človeka, s katerim se lahko pogovarjamo.

Pogovor je najpogostejša, najnaravnejša in tudi najučinkovitejša oblika medsebojnega sporazumevanja ljudi. Dober, kakovosten pogovor je pomembnejši, kot si morda mislimo. S tem nimamo v mislih pogovora o vremenu in aktualnem političnem dogajanju, temveč pogovor o tem, kaj je za nas pomembno: o nas, naših odnosih, delu, o tem, kako gledamo na življenje, o naših pričakovanjih, načrtih, težavah in željah ...

Raje izberemo molk in tišino

V slovenski kulturi sicer pogovarjanja ne častimo preveč, celo nasprotno, velikokrat raje izberemo molk in tišino. Na to nakazujejo že naši pregovori in izrazi: Kdor molči, devetim odgovori, Molk je zlato, »tiha maša«, »slika brez tona«, »kuhanje mule«. Molčanje ali ignoriranje je pogosto še posebej takrat, ko smo razočarani, jezni in nezadovoljni. Z molkom in tišino seveda ni nič narobe, nista pa konstruktivna, ko imamo težave, ki jih želimo rešiti, ali ko smo s kom v konfliktu.

Zavedanje o sebi in drugih

S pogovorom povečujemo zavedanje o sebi in drugih. Omogoča nam, da spoznamo in razumemo potrebe drug drugega. Po pogovoru lahko razumevanje našega življenjskega položaja postane jasnejše, pridemo lahko do številnih spoznanj, do katerih sami mogoče ne bi prišli nikoli. Tudi če ne pridemo do rešitve neke težave, ki nas bremeni, je pogovor lahko zelo koristen, saj se sprosti napetost, ki se je nakopičila v nas. Če imamo ob sebi dobrega sogovornika, nam lahko prinese razbremenitev, umiritev in oporo. Iskren pogovor je tudi izraz spoštovanja in ljubezni, saj sogovorniku posvetimo svoj čas in energijo ter krepimo zaupanje. Zato s pogovorom koristimo tudi sebi.

Pozorno poslušanje

Dragocena pomoč pri pogovoru je pozorno poslušanje. Včasih potrebujemo samo nekoga, ki tiho sedi zraven nas, ne brska po telefonu, ne gleda okrog, ne bere časopisa, nas gleda v oči in je tam za nas, nas samo poslušajo. Pri pogovarjanju je zelo pomembna tudi empatija, to je sposobnost oziroma zmožnost zživeti se v čustva drugega, se postaviti v »njegovo kožo« in gledati z njegove perspektive, pa če se z njim strinjamo ali ne.

Ni vedno enostavno

Pogovoriti se s človekom pa ni vedno enostavno, sploh če se smo v konfliktu ali ko se pogovarjamo o stvareh, v katere smo bolj čustveno

vpleteni in so za nas obremenjujoče. Pogosto se moramo celo opogumiti, da človeka, čeprav ga dobro poznamo, iskreno vprašamo, kako se počuti, ali bi nam želel kaj povedati, ali morda potrebuje pomoč. Tudi sami sebe lahko vprašamo, kako smo, se pogovorimo sami s sabo ali pa se obrnemo na koga drugega, če si to želimo. Velikokrat bi se želeli o čem pogovarjati, pa ne vemo, s kom, saj je včasih tudi bližnjim težko kaj povedati ali zaupati. Včasih si že vnaprej naredimo zaključek, kako bo kdo od bližnjih odreagirjal na to, kar bomo povedali, in potem raje ne povemo. Morda nas je sram govoriti o čem, pa si vseeno želimo komu povedati ali si želimo povratne informacije.

Pogovor v okviru projekta Naprej – brezplačno in anonimno
Možnost za pogovor o čemer koli, kar vas obremenjuje (težave pri delu ali v zasebnem življenju, neprijetna čustva in misli, občutki osamljenosti, težave z odvisnostjo ...) imate v okviru projekta Naprej.

Pokličete lahko na telefonsko številko 080 17 16.

Telefonska številka vam je na voljo vse dni v letu, 24 ur na dan. Lahko pa pokličete tudi vaši bližnji oziroma ožji družinski člani (partner in otroci). Če o svojih težavah raje pišete kot govorite, pa izpolnite kontaktni obrazec na spletnem portalu (www.portal.naprej.eu; geslo: ZDRAVJE) in koristite e-svetovanje.

Življenje prinaša različna obdobja. Nekatera so lepa, polna spodbudnih dogodkov in prijetnih čustev, včasih pa se soočamo s težavnimi življenjskimi obdobji, stiskami in neprijetnimi čustvi. Pogosto se s težavami in izzivi lahko spopademo sami. Nekateri življenjske izkušnje pa so prezahtevne, da bi jih lahko razrešili, ne da bi se o njih s kom pogovorili. □



Rožnati oktober je mesec boja proti raku dojk, zato v tem času po številnih državah potekajo različne akcije ozaveščanja, katerih namen je opozoriti na to bolezen. Zelo pohvalno je, da se tudi Talum kot podjetje zavzema in ozavešča svoje sodelavke in sodelavce, saj je prav redno in pravilno samopregledovanje dojk ključno za odkrivanje zgodnjih sprememb v dojkah in na njih. Ker pa je v Talumu zaposlenih več moških kot žensk in ker novembra poteka akcija Movember, je prav, da napišemo tudi kaj o tej temi.

Akcija Movember se je začela leta 2000 v Avstraliji. Skupina prijateljev se je takrat šalila na račun mode iz osemdesetih let prejšnjega stoletja, potem pa se je soglasno odločila, da je čas, da brki znova postanejo moderni. Da bi imela njihova nora ideja svoj namen, so novi brkati slog uporabili za zbiranje sredstev za raziskovanje raka prostate.

Rak prostate je ena najpogostejših vrst raka pri moških. Na leto ga v Sloveniji diagnosticirajo pri 1500 moških. Število primerov je iz leta v leto večje. Bolezen se ponavadi začne pojavljati po 50. letu starosti, zlasti pa po 65. letu, ko se pojavnost tega raka močno dvigne. Pojavnost raka prostate se v Sloveniji še vedno veča, na srečo pa že skoraj dve tretjini raka odkrijejo pravočasno, v začetni fazi.

Menim, da se o raku prostate premalo ozavešča, zato smo si sodelavci v PE Rondelice, ki delamo na liniji za ozki trak v 3. izmeni, oktobra pustili rasti brke. Upamo, da bomo s tem opozorili na to, da moramo tudi moški pravočasno obiskati zdravnika, saj lahko s tem pomagamo sebi in tudi drugim.

GORAZD ORNIG
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Predavanje o raku prostate bo v torek, 15. januarja 2019, ob 14. uri v veliki sejni sobi upravne stavbe.



Zahvala



Vsem, ki ste mojemu nenadomestljivemu očetu

Karolu SPOLENAKU

iz Skorbe 55,
upokojencu Taluma,

in vsem nam na kakršen koli način izkazali spoštovanje ob njegovem tuzemskem slovesu, se iskreno zahvaljujem. Hvala tovarni za odigrano melodijo slovesa in podarjene sveče.

Hčerka Silvestra Brodnjak v imenu družine in sorodnikov

Sreča je!

V majhnih stvareh, toplih ljudeh, v stisnjenih dlaneh.



MARJETKA LEDINEK
FOTO: STANKO KOZEL

Obvestilo sodelavkam in sodelavcem, zaposlenim v družbah skupine Talum, v Silkemu in Praliku

Krvodajalska akcija v decembru bo v torek, 18., in četrtek, 20. decembra 2018, od 7. do 11. ure na transfuzijskem oddelku ptujske bolnišnice, za posameznike pa tudi 27. decembra 2018 oziroma vsak torek in četrtek v mesecu.

December je čas, ko se ozremo nazaj in naredimo »inventuro« preteklega leta. Hkrati je to tudi čas, ko se zaziramo naprej, v prihodnost, v leto, ki je pred nami. Polni smo obljub, zaobljub in želja – zase in za svoje bližnje.

V teh dneh sem pobrskala po svetovnem spletu, da bi našla vsebine, ob katerih se lahko pošalimo in nasmejimo. Vsebina je podobna horoskopu, ki na podlagi meseca rojstva napoveduje naše značilnosti, le da jih tokrat napovedujemo glede na krvno skupino. Koliko boste te besede vzeli zares, pa je odvisno od vas samih.

Krvna skupina 0

Ženske s krvno skupino 0

Od svojega partnerja pričakujejo, da jih bo osrečil v pravem pomenu besede ter jih zasipaval z nežnostjo. Iz te potrebe verjetno izhaja tudi zelo intenzivna želja po poroki, s tem pa dajejo vtis, da se lahko potrdijo samo z ramo ob rami z možem in številno družino, v kateri potem vladajo iz ozadja. Svoje osebne ambicije uresničujejo prek otrok, do katerih so zelo tovariške, skoraj preveč prijateljske, pogosto pa tudi prek moža, ko dejavno sodelujejo pri njegovi karieri.

Moški s krvno skupino 0

Ženske so njihova šibka točka, saj se jim le stežka uprejo in so v tem pogledu dokaj dejavni. Čeprav so moški s to krvno skupino zelo čustveni, jim v zvezi hitro postane dolgčas, kar se izraža v begajočih pogledih za drugimi predstavnicami nežnejšega spola. Kadar si ustvarijo družino, so ji sicer predani, a tudi v njej se, kadar zapadejo v rutino, pokaže njihova begajoča narava.

Krvna skupina A

Ženske s krvno skupino A

Čeprav so predane svojemu delu, nikoli ne zanemarjajo družinskega življenja in obveznosti. V medsebojnih odnosih želijo biti demokratične, partnerja in njegove lastnosti spoštujejo, zaradi občutljive narave pa svoja čustva razkrijejo šele takrat, ko so popolnoma prepričane, da ne bodo prizadete. Zanje je značilno, da od svojih otrok veliko zahtevajo, a tako kot jih imajo vedno pod nadzorom, jim tudi pomagajo in jih spodbujajo.

Moški s krvno skupino A

So razumevajoči, zavedajo se vrlin in sposobnosti svojih partneric in jih cenijo. Na prvi pogled so za nasprotni spol nezanimivi, njihove vrednote se razkrijejo šele v daljših zvezah. Moški se vsakega dela lotijo profesionalno, za sodelovanje pa vedno izberejo najboljšo in najbolj or-

ganizirano skupino. Zase in zanjo so pripravljene sprejeti odgovornost in sodelavce razumeti, vse to pa pričakujejo tudi od drugih.

Krvna skupina B

Ženske s krvno skupino B

Svoje poslovno življenje v glavnem gradijo na dokazanih osebnih odlikah in vloženi naporih v ozkem krogu ljudi, ki jim lahko zaupajo in so jim vdane. Od partnerja pričakujejo veliko, predvsem pa njegovo nenehno pozornost. Prav zato veljajo za zahtevne partnerice, ki dolgo omahujejo, preden se odločijo za trajno zvezo ali celo zakon.

Moški s krvno skupino B

Nekoliko bolj so zadržani, skrušeni in odmaknjeni. Zanje je značilno, da spoštujejo predstavnice nasprotnega spola. Na žensko, ki osvoji njihovo srce, gledajo kot na muzo, za katero bi storili prav vse na svetu.

Krvna skupina AB

Ženske s krvno skupino AB

Obožujejo moške s pustolovsko naravo, v ljubezni pa uživajo samo tako dolgo, dokler jim partnerji dovolijo, da ostanejo skrivnostne. Kot mame se prilagodijo otrokom, so blage, niso pretirano zahtevne in zlahka najdejo pravo mejo med prijateljskim in avtoritativnim odnosom s svojimi potomci.

Moški s krvno skupino AB

So veliki in nevsiljivi osvajalci ženskih src. Osvajajo brez zadržkov, odprto in predano, koliko in kako bodo pomirili divje strasti svoje narave, pa je pogosto odvisno od ženske. Če ima njihova ženska krvna skupina A, se bo moški s skupino AB obnašal kot tipičen pripadnik skupine B in obratno.

Ujemanje krvnih skupin

Čeprav ujemanje v čustvenih odnosih različnih krvnih skupin ni potrjeno, pa so številni raziskovalci prepričani, da povezanost obstaja. Iz psiholoških profilov je namreč vidno, med katerimi ljudmi je največ kemije in katera kombinacija ima boljšo podlago za odličan zakon.

Eksplodija strasti

Ženska s krvno skupino A in moški s krvno skupino 0

Ta zveza je med vsemi najbolj strastna. To je tudi z biološke plati odlična kombinacija. Statistično gledano, se v tovrstnih zvezah rodi tudi veliko otrok. Toda ker za moške velja, da so zelo divji in včasih muhasti, se mo-

rajo ženske še kako potruditi za to, da je zveza ves čas pestra, spontana in nepredvidljiva.

Neskončna ljubezen

Ženska s krvno skupino 0 in moški s krvno skupino AB

Pri tej kombinaciji gre za možnost ustvarjanja najbolj trdne in najbolj romantične zveze, kar so jih lahko videli sodelujoči v raziskavah. V glavnem gre za kakovostne medsebojne odnose, v katerih znata partnerja poleg ljubezni ohraniti tudi medsebojno spoštovanje. Tako moški in ženska predstavljata temelj za idealen zakon, saj ta kombinacija pomeni, da se njuni različni naravi odlično dopolnjujeta.

Neustavljiva privlačnost nasprotij

Ženska s krvno skupino A in moški s krvno skupino B

Za takšno zvezo bi lahko rekli, da se nasprotja neustavljivo privlačijo. To drži tudi pri krvnih skupinah. Pozornost moških s krvno skupino B skoraj praviloma pritegnejo ženske, ki imajo krvno skupino A. ◻

Darovalci v novembru

(številka ob imenu pove, kolikokrat je posameznik doslej že daroval kri):

Janez Vogrinec	33
Slavko Krajnc	22
Miran Jeza	26
Janko Vindiš	37
Alen Štrucl	25
Miran Ritonja	74
Igor Turnšek	55
Ignac Gojkošek	13
Benjamin Ivančič	16
Franc Sluga	35
Andreja Krajnc	11
Drago Smolinger	49
Kristjan Lipovac	6
Miroslav Sambolec	56
Marko Horvat	13
Feliks Kodrič	16
Mirko Tikvič	81
Boris Bedenik	10
Marijan Pernek	60
Janez Selinšek	50
Robert Gajser	36
Roman Železnik	66
Franc Krajnc	67
Jože Pec	6
Boris Gorišek	65
Dragica Leskovar	66
Majda Turk	40
Jani Gojčič	14
Boštjan Lešnik	72
Sandi Svenšek	20
Marjan Anderlič	82
Miran Koser	66

Novinci na krvodajalski akciji (do 5 odvzemov)

Uroš Prejac	5
Leon Pernat	5
Tanja Flajs	4
Jernej Žunkovič	4
Jure Pšajd	3
Ramiz Duraković	2
Damijan Predikaka	2

Spoznajte krvodajalce, zaposlene v službah družbe Talum



Daniel Lačen



Domen Terbuc



Mirko Veselič



Evgen Muhič



Marko Čulibrk



Jožica Junger

*Naj čas nikoli ne mineva tako hitro,
da ne bi zastali in pomislili na drage prijatelje,
se nasmehnil, se spomnil
na lepoto tega, da imamo drug drugega, in jo občutili.*

Bogastvo izbire

GREGOR JURKO
FOTO: PIXABAY

Glede na povprečni EMŠO naših cenjenih bralcev se večina verjetno spomni starih dobrih časov. To je bil čas, ko je obstajala ena vrsta opeke, ena vrsta valovite kritine iz Anhovega, dva tipa avtomobilov iz Kragujevca, ena vrsta mleka, dve vrsti kruha in nenazadnje ena fabrika, ki je proizvajala lahko

dostopne širšemu krogu ljudi. Če pogledamo samo področje storitev telefonije, smo prišli precej daleč od некоč ene in edine izbire fiksnega telefonskega priključka, ki je zahteval precej denarnih sredstev in prostovoljno-prisilnega fizičnega dela. Danes je trg preplavljen s ponudbo fiksne in mobilne

sveti, mednarodno pomočjo najboljših zdravnikov, da ne omenjamo fleksibilnih kombinacij vseh naštetih zavarovanj.

Ko se pojaviš pred trgovino s telefoni ali pred svojim zavarovalnim agentom, ali v vlogi prodajalca pri kupcu kot petnajsti dobavitelj, ali ko stojiš pred dobro založenimi policami s sto in nekaj variantami kruha, prigrizkov, zobnih past, bančnih kreditov, sadja, ki je na voljo v vseh letnih časih, čokolad, zimskih gum in tako naprej, se vprašaš, kaj nam je prinesla svoboda izbire med tisoči podobnih izdelkov. Leta 2004 je ameriški psiholog Barry Schwarz s knjigo Paradoks izbire dokazal, da je zmotno prepričanje, da večja izbira podobnih izdelkov vodi v večje zadovoljstvo. Nasprotno: poplava ponudbe nas utesnjuje, povzroča obžalovanje za nešteto stvarmi, ki jih nismo izbrali, in slabo voljo ob napačni izbiri, kar lahko dolgoročno vodi v depresijo, še posebej ko pride na trg lepša, boljša ali cenejša stvar od tiste, ki smo jo kupili.



kovino prihodnosti daleč naokrog. Juhu, meje so se pred dvajsetimi in nekaj leti podrlle, ena prvih pridobitev so bile nove trgovine na mestnih vpadnicah. Tako so sprehode v naravi zamenjali sprehodi po trgovskih centrih. Iskanje dobrih kamnov za »žabice« ali fračo je zamenjalo iskanje drobiža po denarnici. Počasi, vendar vztrajno so prihajale različne dobrine in vse več jih je bilo. Z večjo izbiro v trgovinah smo dodatno potrdili svoj novopridobljeni občutek svobode izbire, prostega gibanja, razmišljanja in nadzora nad lastnim življenjem.

Nedvomno je večja izbira izboljšala kakovost življenja, stvari, ki so некоč imele visoko ceno ali monopolni položaj na trgu, so danes

telefonije, da ne omenjamo mobilnih naprav, njihovih karakteristik, interneta in povezav telefonije z drugimi vsebinami. Čas za izbiro pravega paketa in napor, ki ga vložimo v izbiro posameznega aparata, se lahko primerjata s konkretno diplomsko nalogo.

Podobna zgodba je z zavarovanji. V preteklosti smo lahko zavarovali samo stvari, ki so nam nekaj pomenile, kot sta dom ali avtomobil, danes imamo na voljo zavarovanje za psa, kolo, aktivne športnike, vikend planince in potujoče skupine, življenjsko, nezgodno in zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za vrtec, šolo, za upokoјence, pa naložbena zavarovanja, zavarovanje pri najemu kredita, zavarovanje z asistenco ali brez, s pravnimi na-

Če menite, da ste svobodni pri izbiri izdelkov v trgovini, pomislite še enkrat. Že sama izbira trgovine ni v vaših rokah, odpravili se boste tja, kjer vam bodo poleg nakupa ponudili še »brezplačne« figurice ali sličice za vašega otroka, medtem ko bodo tisti brez otrok ciljali na nalepke, ki prinašajo cenejše brisače, nože, vzglavnike. Tudi stvari, ki jih polagamo v košaro, niso odraz svobodne volje. Opiramo se na sporočila iz oglasov, na blagovne znamke, ki jih že imamo vtisnjene v spomin in ki okolici sporočajo, kakšno vlogo imamo v družbi. Enako je pri izbiri avtomobila in dopusta: vi bi šli s srebrnim golfom v gore na tridnevni izlet, žena pa z belim BMW-jem na morje. Nato se pomenita, vsak malo popusti in že sedite v belem bavarcu s polnim žepom hrvaških kun. □

								TALUM	PODZEMNI ŽUŽKOJED	MESTNA ČETRTO SALZBURGA	ZNANI EPILEPTIČNEGA NAPADA, AURA	MODRA MISEL: LATINSKI PREGOVOR I.	PRITOK BAL-HAŠKEGA JEZERA	MODRA MISEL: LATINSKI PREGOVOR II.	ANTIČNI BEOTLICI, AONCI
								GRŠKO-RIMSKA ANTIČNA UMETNOST							
								BRAZILSKI NOGOMETNAŠ (1972)							
								ION, KI GA IZSEVA ŽAREČA KOVINA							
								ORGANIZACIJA ZN ZA PREHRANO IN KMETIJSTVO					RAFKO IRGOLIČ		
								AMERIŠKA IGRALKA FERBER					EDEN		
EMILJO ESTEVEZ					EGIPČANSKI BOG ZRAKA IN ČASA			SAMO-VEZNICA							
PREBI-VALKA ZREČ					ADELA ŠAJN										
SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	SRBSKI IGRALEC ŽIGON	RELJEF, NASTAL Z VETROVNO EROZIJU, TUDI EOLSKI RELJEF	GLAVNO MESTO ZAHODNE SAMOE	PREMIKAČ VAGONOV	UROŠ ČERNIGOJ	NAIVNA UMETNOST (REDKO)	SLOVENSKI PROTES-TANTSKI TEOLOG (GEZA)	TANJA RIBIČ HETERO-CILKIČNA ORGANSKA SPOJINA							
FINŽ-GARJEV JUNAK							AMERIŠKI IGRALEC (JAMES)	LJUBEZEN DR. ŽIVAGA LUTECIJ							
SEKIRA Z OZKIM IN DOLGIM LISTOM ZA PDIRANJE DREVJA							DVOJNI V IN 4. ČRKA SELEN	MESTO V RUSIJI CELJE							
ACETILEN					ANGLEŠKI FIZIK NEWTON BIBLIJSKI VELIKAN			USOJENOST ŽIVA BELTRAM							
VRAŽE-VEREN ČLOVEK								MLATEV, MLACEV ZLATO							
OMAR NABER			HRVAŠKA NAFTNA DRUŽBA GREGOR NOVAK				DANSKA ZAČETEK AZBUKE	NOČNI LOKAL MUŠLI-MANSKI POSTNI MESEC BOA BOJAN ADAMIČ	DRAGA AHAČIČ ARGON						
KUŽNA BOLEZEN (VARIOLE), ZA KATERO JE ODKRIL CERVENO MOŽ S SLIKE	OTROŠKA ZABAVA SRBSKI IGRALEC MIOBRAG PETROVIČ					FRANCOSKI PISATELJ (EMILE) AMERIŠKI IGRALEC (MICHAEL)		ADAM BOHORIČ DROG ZA PODALJ-ŠANJE OJESA AZIJSKA DRŽAVA (BAGDAD) DANILO ŠVARA	POLJSKO ŽENSKO IME						
KARL ERJAVEC			KISELKAST OKUS VINA AMERIŠKI REŽISER (STEPHEN)			POTLUJOČI PASTIR ŽANJEC (PREKM.)		ZBOR TREH PEVCEV, TERCET KARMEN STAVEC SLOVENSKA IGRALKA (BERNARDA)							
NJORKA			ŽELJA, HOTENJE KOSTUMO-GRAFKA ČEBULAR					KRAJ PRI CELJU Z ŽELEZARNO AVSTRUJSKA TISKOVNA AGENCIJA							
RIMSKA ŠTEVILKA 53					VERGILOVA PESNITEV INDIJ			TRAVNIŠKA RASTLINA RDEČI KRIŽ							
AMERIŠKA TENIŠKA IGRALKA (1976)															
PREBI-VALEC AFGANI-STANA						VELIKA JUŽNO-AMERIŠKA KAČA									

SLOVARČEK: APIA - glavno mesto Zahodne Samoe, GLAZOV - mesto v Rusiji, LIEFERING - mestna četrt Salzburga, OKEEFE - ameriški igralec (Michael), RIVALDO - brazilski nogometaš (1972), TERMION - ion, ki ga izseva žareča kovina, ŽNEC - žanjec (prekm.).



Božičkovanje 2018